

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
2021. FEBRUÁR

b o n u m

p u b l i c u m

Folyik a szellemi
és fizikai építkezés –
Koltay András rektor

A sokoldalú
Eötvös József

VAKCINA

MODERN KÉSZÍTMÉNY,
MAGYAR KUTATÓKTÓL

Az *Acta Humana – Emberi jogi közlemények* című folyóirat kereszténység és emberi jogok témakörének szentelt két lapszáma elérhető online. Ismerje meg a kérdés mélységeit a vallási, jogi, filozófiai, politikai és kulturális nézőpontú tanulmányokon keresztül!

„Az emberi jogok elméletével kapcsolatos gondolkodás gazdagítása folyóiratunk legfontosabb küldetése.”

Koltay András
rektor, egyetemi tanár, a tematikus számok vendégszerkesztője

folyoiratok.ludovika.hu
www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

bonum publicum

1

30
Orbán Balázs: A magyar stratégiai gondolkodás megszerezése

38
Hadijátékok: játékos tanulás egyetemista módra

43
Új amerikai elnök: kihívások otthon és külföldön

REMÉNYSUGÁR A BORÚS IDŐBEN

Egy évvel ezelőtt még nem igazán gondoltuk, hogy komoly baj lehet, aztán körülöttünk is megváltozott minden. A pandémia teljesen átszabta az életünket, amely lényegében visszazorult a négy fal közé. A tudósok nagyon igyekeztek megoldást találni, aminek eredményeként rekordgyorsasággal készültek el vakcinák a koronavírus ellen. Ezek közül is az elsők egyike a Pfizer/BioNTech készítménye volt, amelyet már hetek, hónapok óta használnak szerte a világban, így Magyarországon is. Külön öröm, hogy a vakcina kifejlesztésében több magyar „koponya” is jelentősen mértékben közreműködött, hírnevet szerezve egyrészt maguknak, de talán hazánkuk is. Közülük lapunkban ketten is megszólalnak, hogy elmondják, hogyan jutottak el a felfedezéstől a megvalósításig. A pandémia mellett az új év számos változást hozott a nagyvilágban: teljes körűvé vált a brexit, és új elnök lépett hivatalba az Egyesült Államokban. A *Bonum Publicum* februári számában ezekről is olvashatnak, mint ahogy szűkebb közösségünk, az NKE életének fontos pillanatairól is. Ezekről is szolt lapunknak adott évindító interjújában Koltay András, az NKE rektora, aki elmondta: az egyetemet szellemiekben és a köveit tekintve is tovább kell építeni. Az egyetemi vezető szerint azon kell dolgoznia az intézménynek, hogy olyan közösséggé váljon, amely ismeri a maga történelmi és kulturális hagyományait, és érzi a minket ma körülvevő világ rezdüléseit. Így legyen!

Szőr Ádám
felelős szerkesztő

TARTALOM 2021. FEBRUÁR

02 MOZAIK	24 MODERN VAKCINA MAGYAR KUTATÓK SEGÍTSÉGÉVEL	40 MI VÁRHATÓ A BREXIT UTÁN?
06 FOLYTATÓDIK A SZELLEMI ÉS FIZIKAI ÉPÍTKEZÉS – INTERJÚ KOLTAY ANDRÁSSAL	28 FELÍVELŐBEN A PÉNZÜGYI DIGITALIZÁCIÓ	43 USA: KIHÍVÁSOK OTTHON ÉS KÜLFÖLDÖN
11 EGYEDÜLÁLLÓ KÉPZÉSEK AZ NKE-N	30 NEKÜNK KELL KITALÁLNUK A SIKERÜNK RECEPTJÉT	46 OLAJSZENNYEZÉS: EZ TÖRTÉNT A RÁCKEVEI-DUNA-ÁGNÁL
14 EDUCATIO-KIÁLLÍTÁS AZ ONLINE TÉRBEN	32 A NAGY TESTVÉR (ÚJRA) FIGYEL	49 KI ROBBANTOTTA KI A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚT?
16 FOTELBŐL A VILÁG KÖRÜL	34 MARIHUÁNA – VESZÉLYES DROG VAGY GYÓGYNÖVÉNY?	52 A SOKOLDALÚ EÖTVÖS JÓZSEF
18 TUDOMÁNYOS PÁLYÁRA KÉSZÜLVE	36 INNOVÁCIÓ: KÖZÉPPONTBAN A KATONA	55 AZ ANGOL, AKI DOMBRA MENT FEL ÉS HEGYRŐL JÖTT LE
20 VOGEL SOMA: JÓ LEHETŐSÉG A SPORTÖSZTÖNDÍJ	38 JÁTÉKOS TANULÁS, EGYETEMISTA MÓDRA	56 A POSZTBREXIT IRODALOM NYITÁNYA
22 ÚJJÁÉLEDŐ HAGYOMÁNY: VÍVÁS A LUDOVIKÁN		

DOKTORANDUSZAINK A LEGJOBBAK KÖZÖTT

Többéves támogatást nyert a Nemzeti Közszolgálati Egyetem 18 doktorandusza az Innovációs és Technológiai Minisztérium által meghirdetett Kooperatív Doktori Program (KDP) Doktori Hallgatói Ösztöndíjhoz című pályázatán. Ezzel az NKE a hat legeredményesebb intézmény között szerepel a 18 magyar egyetem közül. A KDP célja, hogy a kutatás-fejlesztés-innováció területén tovább bővítse azon munkavállalók létszámát, akik szakmai ismereteiket a legfrissebb tudományos kutatási eredményekkel kívánják gyarapítani, és elkötelezettek tudásuk társadalmi, gazdasági hasznosításában. A programban részt vevő doktori hallgatók vállalati, illetve közszolgálati intézményi együttműködésben, a doktori iskola intézményes keretei között dolgozzák fel témájukat.

A KREATÍV TANULÁSÉ A JÖVŐ

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem jövőjének egyik sarokköve lehet a Kreatív Tanulás Program, amely a jelenlegi rendszernél jobban alkalmazkodik a fiatal generáció megváltozott tanulási szokásaihoz és elképzeléseihez – hangzott el a témával foglalkozó online konferencián. Az úgynevezett Z generáció tagjai már másképpen gondolkodnak a tanulásról és benne az oktatók szerepéről, mint a korábbiak. Mindez azt is jelenti, hogy az oktatásnak igazodnia kell a megváltozott szokásokhoz és igényekhez. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is fontos feladatának tartja ezt, ezért is kezdődött el az intézményben egy szakmai munka a Kreatív Tanulás Program kimunkálására. „A csökkenő felvételi jelentkezési számok miatt is szükség van egy új szemléletre, amely jobban figyel a Z generáció gondolkodására. Vonzó képzéseket és perspektívákat kell kínálnunk számukra, ehhez pedig új módszerekre is szükség van” – fogalmazott Christián László r. ezredes. Az NKE oktatási rektorhelyettese a legfontosabb teendők közé sorolta az Intézményfejlesztési Tervben is megfogalmazott célokat, például a mentorálási tevékenység erősítését, a kiscsoportos, akár személyre szóló képzési forma előtérbe helyezését vagy a kulcsképessegek fejlesztését.

MEGÚJULT ANGOL NYELVŰ SZAKFOLYÓIRAT INDUL AZ NKE-N

Idén megújult formában folytatja működését a Nemzeti Közszolgálati Egyetem szakfolyóirata, a *Pro Publico Bono*. A korábbi közigazgatási és jogi témák mellett szélesebb körben nyitott a lap a társadalomtudományok egyéb területei (állam, politika, társadalom), de különösen az interdiszciplináris társadalmi témák felé. A változás másik iránya, hogy a lap kizárólag angol nyelvű publikációkat fogad, ezzel is a nemzetközi láthatóság erősítését támogatja. A *Pro Publico Bono – Journal for Understanding Society* idén tematikus számokkal is jelentkezik, így többek között az 1990-es rendszerváltás óta eltelt három évtizedre visszatekintő cikkekkel, a politika, a vallás és tudomány kapcsolatrendszerét tárgyaló lapszámmal, továbbá a digitális társadalom kihívásainak témájával. A folyóirat az MTA 'A' minősítésű lapja, amely 2-3 éven belül nemzetközileg indexált, magasan jegyzett, Q minősítésű folyóirattá szeretne válni.

A FELSŐOKTATÁSI MODELLVÁLTÁST KOORDINÁLJA AZ NKE KUTATÓJA

Orbán Viktor miniszterelnök Stumpf Istvánt, az NKE Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Amerika Tanulmányok Kutatóintézet kutatóprofesszorát bízta meg a felsőoktatási modellváltással és az új fenntartói modell működésével kapcsolatos kormányzati feladatok koordinációjával. A kormánybiztos kinevezése február elsejétől két évre szól. A volt kancelláriaminiszter és alkotmánybíró kutatási területe a politikai szocializáció, a pártok, a választási rendszerek, az alkotmányos és kormányzati struktúrák, a hatalom szétválasztása és a jogállamiság.

TÖRTÉNETI SÍKON FOLYTATÓDIK A LUDOVIKA SZABADEGYETEM

A Ludovika Akadémia történetéről, küldetéséről és hagyományairól szólnak majd a Ludovika Szabadegyetem tavaszi félévének egyelőre online formában tervezett előadásai. „A program összeállításánál arra törekedtünk, hogy megválaszoljuk azt a nagyon fontos kérdést, hogy milyen értékeket közvetített ez a tanintézet” – hangsúlyozta lapunknak Csikány Tamás ezredes, a Ludovika Szabadegyetem tantárgyfelelőse. Az előadásokat továbbra is háromkredites tantárgyként vehetik fel az NKE hallgatói, de az online rendezvény – korlátozott számban – bárki számára elérhető egy regisztrációt követően.

ÚJ EGYETEMI TANÁR AZ NKE-N

Horváth Attila alezredes, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) Műveleti Logisztikai Tanszék vezetője egyetemi tanári kinevezést vehetett át az intézmény Szenátusának ülésén. Az Áder János köztársasági elnök által jegyzett okiratot Koltay András rektor adta át az NKE új professzorának. Horváth Attila 1997 óta vesz részt oktatóként a HHK és jogelőd intézményeinek munkájában. 2012 óta a Műveleti Logisztikai Tanszék tanszékvezetője, 2017 óta pedig a katonai műveleti logisztika mesterképzési szak szakfelelőse. Törzstagja a Katonai Műszaki Doktori Iskolának, a Hadtudományi Doktori Iskolának pedig témakiírója. Az alezredes 2004-ben habilitált hadtudományokból, kutatási területe a közlekedési kritikus infrastruktúra védelme, a terrorizmus tendenciái, a terrorcsoportok lehetséges célpontjai, valamint a közlekedési és logisztikai támogatás.

BIZTONSÁGI TECHNOLOGIÁK NEMZETI LABORATÓRIUM AZ NKE-N

A kutatási eredmények társadalmi, gazdasági és környezeti hasznosítására Nemzeti Laboratóriumok Programot hirdetett a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal az Innovációs és Technológiai Minisztérium szakpolitikai támogatásával. A tavalyi évben 17 laboratórium kialakítása kezdődött meg, ennek a hálózatnak az egyik tagjaként alakult meg a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen a Biztonsági Technológiák Nemzeti Laboratórium, amely a hazai biztonsági technológiai fejlesztések komplex tervezési keretének kialakítását hivatott szolgálni. A 2024 végéig tartó, összességében 1,5 milliárd forintos költségvetésű projektben a technológiaalapú biztonság három pillérének – az intézménybiztonság, a településbiztonság és a kiberbiztonság – integrált kutatását végzik majd a szakemberek. A kiberbiztonság kapcsán három fő irányban történik majd kutatás: mesterséges intelligenciával támogatott kibervédelem, ipari rendszerek kiberbiztonsága és digitális nyomrögzítés, de a pilóta nélküli gépjárművekkel (drónok) kapcsolatos biztonsági fejlesztések is szerepelnek a tervek között.

KATOLIKUS KUTATÓKÖZPONTOK A BÉKE SZOLGÁLATÁBAN

A migráció, a fegyveres erők igazgatása és a válságkezelés kérdéseiben is kiemelten fontos a vallásismeret – hangzott el az NKE Vallás és Biztonság Kutatóműhely szervezte konferencián. Az eseményen több neves külföldi intézmény, például az amerikai Georgetown Egyetem vagy a németországi Hamburgi Egyetem oktatói is bemutatták legújabb eredményeiket. A hazai intézmények közül az NKE mellett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szent János Pál Pápa Kutatóközpontja is képviseltette magát. Padányi József vezérőrnagy, a Ludovika-történeti Kutatóműhely vezetője köszöntőjében elmondta: a háború és a béke kérdéseinek tárgyalása fontos része az NKE alap- és mesterképzési szakjainak. A hazai kutatócsoport vezetőjeként Ujházi Lóránd, az intézmény tudományos főmunkatársa, kutatóműhely-vezető hozzátette: kutatásaik során olyan kérdésekkel is foglalkoznak, mint például hogy milyen szerepe van a vallási szabadságnak a fegyveres erőknél, illetve mennyire fontos a vallásismeret a válságkezelésben.

GONDOLATOK A NATO JÖVŐJÉRŐL

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) múltjáról, jelenéről és a következő évtized várható kihívásairól értekeztek az NKE EJKK Stratégiai Védelmi Kutatóintézet, illetve a Külügyi és Külgazdasági Intézet közös online kerekasztal-beszélgetésén. A kutatók mindegyike egyetértett abban, hogy a szövetséget érintő legfőbb kihívás az orosz fenyegetés és a Krím félsziget annexiója volt, amely meghatározta a 2010-es évek NATO-politikáját. A NATO jövőjét 2030-ig tárgyaló dokumentum kapcsán Csiki Varga Tamás ügyfőnök fogalmazott: „Egyfajta előre gondolkodás, amely bár nem biztos, hogy drámai eredményeket fog szülni, a cél, hogy új közös alapokat tegyenek le a tagállamok elé, amelyekkel kezelhetővé válnak a belső konfliktusok.”

FONTOS TESTÜLET TAGJA LETT AZ NKE PROFESSZORA

A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács (NGTT) tagjává választották Halmi Pétert. A Nemzeti Közszerológiai Egyetem egyetemi tanára 2024-ig tölti be a tisztséget. Az NGTT újfajta konzultációs mechanizmust épített ki, és szándékai szerint a korábbinál szélesebb körben nyújt lehetőséget a társadalmi párbeszédre. A szervezet az Országgyűléstől és a kormánytól független, konzultációs, javaslattevő testület. Ennek a grémiumnak lett tagja Halmi Péter, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar professzora. Az akadémikushoz köthető a közgazdaságtani és nemzetközi gazdaságtani kurzusok megjelenése az egyetemen, amelyek a külügyi pályára készülőknek, a hazai közigazgatásban elhelyezkedni szándékozó hallgatóknak, de például a biztonságpolitikával foglalkozók számára is nyújtanak fontos ismereteket.

JOHN LUKACS VELÜNK ÉL

Személyes történetekkel emlékeztek a mintegy két éve elhunyt, magyar származású amerikai történészre. Az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézete és a Habsburg Ottó Alapítvány közös online rendezvényén kollégái, barátai tárták fel John Lukacs hagyatékát. Koltay András köszöntőjében az amerikai demokrácia helyzetével kapcsolatban úgy fogalmazott: „Nagyon fontos nekünk mindaz, ami az amerikai belpolitikában, illetve az amerikai demokráciával történik.” A Nemzeti Közszerológiai Egyetem rektora úgy véli, hogy ezek a folyamatok közvetlen hatással vannak Magyarországra is. Szerinte, ami ma az USA-ban történik, egyfajta válságtünetnek tekinthető. Koltay András azt is hozzátette, hogy azért jó John Lukacs írásait olvasni napjainkban is, mert a történész különleges érzékeléssel ítélte meg korát és az elmúlt évtizedeket.

Folytatódik a szellemi és fizikai építkezés

„Az egyetemet szellemiekben és a köveit tekintve is tovább kell építeni” – nyilatkozta lapunknak adott évindító interjújában Koltay András. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora nehéz, de mégis sikeres évnek tartja a tavalyit, hiszen a hatékony járványügyi védekezés mellett olyan egyedi programok is elindultak az intézményben, mint a Nemzetek Európája Karrierprogram, vagy a Diplomataképző Program. Az egyetemi vezető szerint azon kell dolgozni az NKE-nek, hogy olyan közösséggé váljon, amely ismeri a maga történelmi és kulturális hagyományait, és érzi a minket ma körülvevő világ rezdüléseit.

● **Egy nehézségekkel teli esztendő t hagytunk magunk mögött, hiszen a koronavírus-járvány a felsőoktatási szférát, így az NKE-n folyó munkát is érintette. Mi volt a legnehezebben megoldható kihívás, és összességében milyennek értékeli ezt a rendhagyó évet?**

Valóban rendhagyó évet hagytunk magunk mögött, amelyben sok új, eddig nem tapasztalt helyzettel, problémával, aggodalommal, valamint új kihívásokkal néztünk szembe. A pandémia eredményeként – a többi felsőoktatási intézményhez hasonlóan – meg kellett találnunk a saját utunkat, megoldásainkat, ráadásul mindezt a lehető legrövidebb idő alatt. Összességében úgy érzem, hogy eredményesek voltunk, az oktatás, az egyetemi működés, a technikai feltételek biztosítása és az ezekhez szükséges eljárások kidolgozása megtörtént, hallgatóbarát, modern és könnyen kezelhető, de igényes megoldásokra törekedtünk. A hibrid, majd a távoktatásra való áttérés és a hallgatói igényeknek való megfelelés önmagában is szakmai kihívás volt, hiszen mindig a legjobbra törekszünk, ugyanakkor az egyetemi járványügyi intézkedések felelősségteljes és észszerű átgondolása, a minden egyes egyetemi polgárt védő, óvó döntések meghozatala szintén komoly feladat volt, ahogy e pillanatban is az. Ez utóbbi nem mindig volt könnyű, ilyen helyzetekben az egymásért való aggodás, az egyetemi közösségünk minden tagjának és szeretteiknek védelme, féltése természetszerű, hogy felerősödik.

● **Hogy érzi, mennyire voltak hatékonyak és eredményesek azok a rendelkezések, amelyeket a pandémia miatt hozott az egyetem vezetése? Hogyan értékeli a Járványügyi Operatív Törzs munkáját?**

Egy ilyen súlyos és világszerte sok áldozatot követelő járvány okán hozott egyetemi intézkedésekről nehéz racionális mérleget vonni, hiszen mindannyiunk környezetében nagy valószínűséggel volt már fertőzött személy, közvetlenül vagy közvetve szembesültünk a betegség különböző súlyosságú tüneteivel, aggódtunk másokért. Sajnos az egyetemi polgárok között is megjelent a betegség, ez elkerülhetetlen egy ekkora lélekszámú közösségben. Mindazonáltal a járványügyi adataink azt mutatják, hogy a vírus terjedését féken tudtuk tartani, sőt, az éppen aktuális országos járványügyi tendenciáktól elszakadva, minimális esetszámmal fordultunk rá a 2021-es évre. Az elmúlt hónapok stabilan kedvező egyetemi statisztikáiban én igazolódni látom annak a munkának és azon intézkedéseknek az eredményeit, amelyet a járvány magyarországi megjelenése óta végzünk. A Járványügyi Operatív Törzs rendszeres ülésezései, azonnali reagálása a felmerülő aktuális kihívásokra, járványügyi eseményekre elengedhetetlenül fontos ahhoz, hogy eredményesen védekezzünk

a betegség terjedése ellen. Természetesen ezen a ponton meg kell jegyezni, hogy a vírus elleni egyetemi védekezés eredményessége ugyanennyire az egyetemi közösség érdeme is, hiszen az egyetemi polgárok tapasztalataim szerint fejelemzetten, empatikusan működtek együtt az intézkedések végrehajtásában, amit ezúton is köszönök mindenkinek.

● **A kormány bejelentette, hogy meghosszabbítják a korlátozó intézkedéseket. Hogyan folytatódik (folytatódhat) a tavaszi félév?**

A Járványügyi Operatív Törzsünk folyamatosan figyelemmel kíséri a kormány járványügyi intézkedéseit, és felkészül minden eshetőségre. Egyelőre haladunk tovább az online oktatás rendje szerint, de fel vagyunk készülve a majdani remélt enyhítésekre is. Egyik sem fog teljesíthetetlen feladatot jelenteni sem oktatási, sem vizsgáztatási szempontból.

● **A távolléti oktatásban szerzett tapasztalatok mennyire épülnek majd be hosszabb távon az egyetem oktatási-képzési rendszerébe? Melyek azok a vívmányok, amelyekkel később is érdemes foglalkozni?**

Az egészen biztosan kijelenthető, hogy a távolléti oktatás tapasztalatai, az átalakult oktatási módszerek nem fognak nyom nélkül eltűnni a járványos időszak után sem, hiszen számos jó gyakorlat és módszertani újítás született ebben az időszakban. A hangsúly a digitális oktatásra, az online kommunikációra tevődött át, a webináriumok előadások katalógusa folyamatosan finomodik és gazdagodik. Ezek egyébként is olyan felületei és fórumai a hallgatók, a fiatalabb generációk elérésének, amelyek alapvetően fejlesztendők. Az elmúlt hónapokban nagymértékű előrelépést tapasztaltunk a kommunikáció és oktatástechnika ezen területein. Mindez életbevágó fontosságú, hiszen a hallgatóink, kutatóink, oktatóink ezeken a felületeken informálódnak, a tanulás, ismeretszerzés is áthelyeződött az online információs bázisokra, felületekre, az egyetemnek pedig lépést kell tartania a világszinten is tapasztalható, gyors digitalizációs folyamatokkal.

● **Az idei tanévben indult el több olyan képzési programunk, amelyek minisztériumi együttműködésben valósulnak meg, és kicsit túl is mutatnak az egyetemi kereteken. Mit jelent az NKE számára a Nemzetek Európája Karrierprogram és a Diplomataképző Program? Mit tudunk kamatoztatni ezekből hosszabb távon?**

Mindkét képzési programunk egyedülálló számos vonatkozásban. A Nemzetek Európája Karrierprogram az egyetem olyan képzése, amely egy intenzív elméleti és gyakorlati felkészítést nyújt a résztvevőknek, az uniós versenyvizsga magas szintű követelményeit alapul véve. Egyedisége abban áll, hogy az uniós szerveknél jelenleg is dolgozó vagy ott tapasztalatot szerzett

oktatók, hazai szakemberek a szakma érdekeségeit és fortélyait tanítják, mutatják be az erre a pályára készülőknek, tehát a hagyományos képzési rendszerben megszerezhető elméleti tudást gyakorlati tapasztalattal, valamint emelt szintű szakmai idegennyelv-oktatással egészítjük ki. Mindezt tesszük magas szakmai színvonalon, hiszen eleve komoly tudással, kimagasló nyelvi képességekkel lehet bekerülni a programba, amelynek hatékonyságát és az egyedi fejlődést garantálja a képzés korlátozott létszámkerete is. A Diplomataképző Program a Külgazdasági és Külügyminisztériummal közösen indított, a Magyar Diplomáciai Akadémia keretében megvalósuló egyéves képzés. A program komplex, magas színvonalú oktatást kínál azok számára, akik a magyar diplomáciai karban szeretnének elhelyezkedni. Ennek a programnak az egyediségét is az adja, hogy a szakmai színvonalát a külügyi feladatellátásban jártas, elismert hazai és külföldi szakemberek garantálják. A felvételt nyert hallgatók a külügyi tevékenység szempontjából fontos szakmai és nyelvi ismereteket sajátíthatnak el a különböző készségfejlesztő kurzusokon és interaktív tematikus tréningeken való részvétel mellett, nem utolsósorban pedig szakmai gyakorlatot szereznek e szakterületen, valamint a képzést követően jó eséllyel bekerülhetnek a KKM állományába, megalapozva a karrierútjuk kezdetét. Mivel mindkét program nyitott az NKE-s, valamint más felsőoktatási intézmény hallgatói és végzett hallgatói számára egyaránt, létrejöhet egy olyan ambiciózus, egymást inspirálni képes közösség a résztvevők között, ami már önmagában is egy érték. Mi gondozzuk ezen túlmenően még a Diplomáciai Vezetőképző programot is.

Az, hogy nálunk zajlanak ezek a képzések, az egyetem számára is kiemelkedő lehetőség és egyben elismerés. A programokról a visszajelzések nagyon kedvezőek, de természetesen folyamatosan figyelemmel kísérjük őket.

● **Február elején indult a Ludovika Collegium tehetséggondozó program, amelyhez úgy tudom, hogy személy szerint Ön is nagy reményeket fűz. Mit várhatunk ettől?**

A Ludovika Collegium az angolszász egyetemi mintákat meghonosítani kívánó tehetséggondozó program, amely bármely nappali munkarendben tanuló hallgató számára nyitott, tudományterületől és képzési szinttől függetlenül. Az induló csapat, tehát a hallgatók, oktatók összeálltak. A program célja, hogy a világról felelősen gondolkodó, stratégiai szemléletű, a közérdeket szem előtt tartó szakemberek kerüljenek ki a végén, akik a jövő vezetői lehetnek, a közigazgatásban vagy máshol, akár a magánszférában is, eközben pedig egy olyan gondolkodó, a világ dolgaira reflektáló közösség is formálódjon, amely egyfajta egyetemközi szellemi műhelyé nővi ki magát. A külföldi tapasztalatszerzést is lehetővé tevő programban nagy szerepet kap a hallgatók személyre szabott fejlesztése – a legkiválóbb hazai és a járvány után majd külföldi oktatók és mentorok által –, így a tantermi jellegű képzés mellett innovatív oktatási formákat is beépítettünk a programba: hackathonok, szimulációs gyakorlatok, csoportos projekt munkák, tanulmányutak, „kandalló melletti beszélgetések” és sok más izgalom vár a résztvevőkre. A Ludovika Collegium jellegében eltér a hagyományos képzési formáktól, hiszen amellett, hogy reményeink szerint magas szakmai színvonalú képzést kínál, teret enged egy olyasfajta – kiveszőben lévő – szellemi kibontakozásnak, amelyre nagy szükség és reményeim szerint igény is van. A program éppen annak a szellemi fejlődésnek és szakmai párbeszédnek, közösségépítésnek teremti meg a kereteit, amelyek a megszokott egyetemi közegben, egy adott szak oktatásának keretei között szükségszerűen nem tudnak megvalósulni, mert nincs rá sem idő, sem tér. A program lehetővé teszi, hogy a fiatalok kis csoportban együtt fejlődjenek és gondolkodjanak, minőségi időt biztosítva a tananyagon felüli szakmai épülésnek, vitáknak, a tudás iránti nyitottság növelésével.

● **Szintén az Ön rektori ciklusához köthető az Eötvös József Kutatóközpont létrehozása. Idén emlékezünk a névadó halálának 150. évfordulójára. Mennyire tudunk a szellemiségéhez „fel nőni”, hogyan értékeli a kutatóintézetekben zajló tevékenységet?**

A kutatóközpont az egyik oszlopa az egyetem további szellemi építkezésének. A benne helyet foglaló kutatóintézetek mind olyan tudományos igényességet hoztak az intézménybe, elrugaszkodva az egyetemi oktatás sokszor futószalagszerű, zaklatott dinamikájától, amely minden magyarországi egyetem büszkesége lenne. Bízom benne, hogy a járvány múltával és az első, már itt készült kötetek megjelenésével egyre szélesebb kör számára válik láthatóvá a rengeteg belefektetett munka. Eötvösről nem mindenki tudja, hogy nem csak író és politikus volt, hanem az államtudomány egyik

Európa-szerte ismert tudósa. Igyekeznünk kell felnőni szellemi hagyatékához, így a névválasztás egyúttal felelősséget is ró a központ munkatársaira.

● **A felvételi időszakában vagyunk, így még inkább fontos a fiatalabb korosztály felé is fordulni. Ön kinnek és miért ajánlja az NKE-t? Miben tud az intézmény mást, jobbat kínálni, mint a többi egyetem?**

Egyetemünk Magyarország egyetlen rendészeti, honvédelmi, közigazgatási és vízügyi képzést nyújtó felsőoktatási intézménye, így képzéseink zöme egyedülálló, máshol pedig versenyben vagyunk a többi egyetemmel, illetve teljesítményünk egyediségünk ellenére is összemérhető másokéval. Kiszámítható, biztos, sok lehetőséggel teli, és reményeink szerint vonzó jövőt kínálunk azoknak a hallgatóinknak, akik nálunk szereznek oklevelet. Alapvetően a köz szolgálatára, állami szolgálatra készítjük fel végzettjeinket, de ugyanúgy helytállnak végzett hallgatóink és szakembereink a hazai és nemzetközi szervezeteknél, a kormányzati és önkormányzati igazgatásban, uniós intézményeknél vagy a magánszféra legkülönbözőbb területein. Azon kell dolgoznunk, hogy olyan közösséggé váljunk, amely ismeri a maga történelmi és kulturális hagyományait, és érzi a minket ma körülvevő világ rezdüléseit. Nem dől be a minden alapvető értéket relativizáló, zárójelbe helyező, a modern információs technológiák által közvetített korszellemnek, hanem képes az eligazodásra, az értékteremtésre, és pontosan tudja, hogy csak közösségben lehetünk sikeresek.

● **Tavaly adták át az intézmény Ludovika Campusának szárnyépületét. Idén hogyan folytatódik a campusfejlesztés? Hogyan éli meg, hogy a honvédtisztképzés minden bizonnyal nem kerül (vissza) a Ludovikára?**

Kormányhatározat irányozza elő a következő 6–8 év építkezéseit, ha mindennek a végére érünk, csodálatos és teljes egyetemi komplexumunk lesz a Ludovika Campuson, felépül a honvédtisztképzés új otthona a Hungária körúti Zrínyi Laktanyában, továbbá megújul a bajai campus is. Érzelmi megalapozottságú érvek szóltak amellett, hogy a honvédtisztek képzése a Ludovika Akadémia egykori épületeinek közelébe kerüljön, de a rendelkezésre álló hely ezt sajnos nem tette lehetővé. Az előkészítés időszakában járunk, sok munka áll előttünk, az egyetemet szellemiekben és a köveit tekintve is tovább kell építeni. Egyetemi emberek számára ennél nemesebb, szebb, vonzóbb feladat aligha létezhet. ●

Szöveg: Szöőr Ádám • Fotó: Szilágyi Dénes

EGYEDÜLÁLLÓ KÉPZÉSEK AZ NKE-N

A tavalyi év egyik nagy eredménye, hogy ősszel a koronavírus-járvány ellenére is elindulhatott az NKE több új képzési programja. A Nemzetek Európája Karrierprogram az Igazságügyi Minisztériummal, a Diplomataképző Program pedig a Külgazdasági és Külügyminisztériummal együttműködésben valósul meg. Idén februárban pedig elrajtolt a Ludovika Collegium, amely egy egyedülálló tehetséggondozó program Magyarországon.

Hazánk 2004-es uniós csatlakozása óta egyre nagyobb a magyar fiatalok érdeklődése a külföldi közszolgálati munkavállalás iránt is. Az Európai Unió intézményeibe azonban nem olyan könnyű bekerülni, hiszen ehhez a kiemelkedő képességek és adottságok mellett egy nagyon szigorú követelményeket állító versenyvizsgát is eredményesen kell abszolválni. Magyarország uniós összehasonlításban kevés tisztviselőt mondhat magáénak az EU-ban, így érthető a törekvés, hogy állami-kormányzati szinten is segítsék ezt a folyamatot. Ennek egyik jó eszköze lehet a Nemzetek Európája Karrierprogram, amely a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen valósul meg, partneri

együttműködésben az Igazságügyi Minisztériummal. Az első évfolyam ősszel indult, ötven fő részvételével. Köztük van Cseke Bence is, aki jó döntésnek tartja, hogy jelentkezett a programra. Akkori elhatározásában a nemzetközi érdeklődése mellett az is szerepet játszott, hogy elkötelezett, komoly szakmai tudással és tapasztalatokkal rendelkező oktatóktól tanulhat a hat hónapos programban. Szerinte hazánk eddigi uniós tagságának fő tapasztalata, hogy sok minden múlik az európai intézményekben végzett nemzeti érdekképviseletünktől. „Elemi érdekünk, hogy ebben a pozícióinkat megerősítsük, ehhez pedig nagyon jó felkészítést kínál a karrierprogram” »

– hangsúlyozza lapunknak Cseke Bence. A képzésben több modul is van, amely lefedi az Európai Unió történetének és működésének legfontosabb aspektusait, így szó van a jogi és a gazdasági vonatkozásokról is, de az aktualitások és az érdekérvényesítés módszerei még hangsúlyosabb szerepet kapnak. A képzésben részt vevő Bence lapunknak elmondta, hogy most érnek el a program záró részéhez, amelyben a versenyvizsgára való felkészülés mellett egy komplex záróvizsgát is sikeresen teljesíteniük kell a tanúsítvány megszerzéséhez. Az Antall József volt kormányfő nevét felvevő első évfolyam tagja szerint az EU intézményrendszerében történő munkavégzés a többes identitás kihívása elé állítja a munkavállalót. „Az európai projekt előrelendítése mellett mindenki erősen lobbizik a saját nemzeti érdekeiért is. Ezért is nagyon fontos, hogy ebben a versenyben minél kompetensebb szakemberekkel vegyünk részt” – fogalmazott a résztvevő.

Hasonlóan látja a képzés célját és jelentőségét Győri Enikő EU-parlamenti képviselő, aki oktatóként vesz részt a karrierprogramban. A volt nagykövet lapunknak elmondta, hogy az elméleti ismeretek átadása mellett próbálnak minél gyakorlatorientáltabb képzést nyújtani. Bár most a járvány miatt a személyes találkozások nem oldhatók meg, a digitális oktatás minden lehetséges eszközt felhasználják az órák során. Legutóbb például az Európai Parlament döntéshozatali mechanizmusát modellezték az online térben. Győri Enikő lapunknak beszélt az Európai Unió versenyvizsgájáról, az úgynevezett EPSO-ról. Szerinte ez egy kifejezetten nehéz megmérettetés, amely a 27 tagországból érkező pályázók közül szelektál, és a jelentkezők jelentős része nem is jár sikerrel. „A jelentkezőnek teljes mértékben tisztában kell lennie az unió működésével, át kell látnia a különböző szakpolitikákat, a jogalkotás menetét. Emellett európai műveltséggel is kell rendelkeznie és nem utolsósorban a vizsga menedzselésében

is ügyesnek kell lennie” – hangsúlyozta a szakember. Győri Enikő úgy gondolja, nem elég a jól megalapozott tudás, a műveltség, gyors problémamegoldó készségre is szükség van, a karrierprogramban ezt is fejlesztik.

A Nemzetek Európája Karrierprogramhoz hasonlóan a Diplomataképző Programban is nagy hangsúlyt kap a nemzeti érdekek hatékony érvényesítése. Ez nem is csoda, hiszen diplomatáink hazánkat képviselik a nagyvilágban, így fontos, hogy minél felkészültebbek legyenek a hazai viszonyokból is. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem és a Külgazdasági és Külügyminisztérium közös képzési programja két félévből áll. Az elsőben elsősorban elméleti ismereteket szerezhettek a hallgatók, akik információkat kaphattak például a diplomácia történetéről, a nemzetpolitika alapjairól, de jogi és gazdasági vonatkozásokról is szó volt a kurzuson, amely az idegen nyelvi készségek fejlesztésére is nagy hangsúlyt helyez. „November közepéig felsőfokú angol diplomáciai szaknyelvet tanultunk, ezután pedig egy új idegen nyelvvvel kezdtünk megismerkedni” – fogalmazott lapunknak Pál-Pál Előd hallgató, aki tanulmányai mellett tolmácsként és műsorvezetőként is dolgozik. Szerinte a diplomáciában elengedhetetlen a többnyelvűség, ugyanakkor legalább olyan fontos a szakmai felkészültség és a nemzeti érdekek hatékony képviselete. Mindezek alapjait jól el lehet

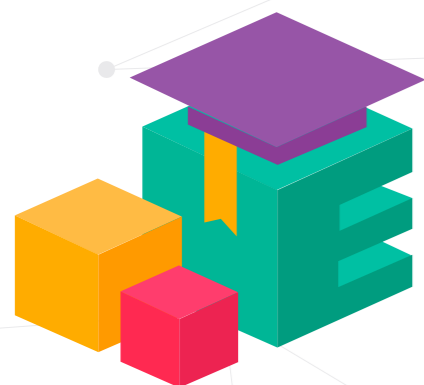
sajátítani a Diplomataképző Programban. Hasonlóan látja a képzés jelentőségét Kántor Zoltán oktató, aki az egyik kiemelt tantárgyat, a nemzetpolitikai ismereteket tanítja a kurzuson. A Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója a *Bonum Publicum*nak elmondta: a 40 órányi ismeretátadás során a hallgatók információkat kaphattak például arról, hogy mi jellemző a szomszédos országok kisebbségi politikájára, de oktatási és nyelvhasználati kérdésekről is szó volt. „Fontos hogy a leendő diplomaták ismerjék a magyar nemzetpolitika történetét, az elmúlt száz év, de különösen az utóbbi tíz év történéseit. Hangsúlyos a nemzetközi példák ismerete is, hogy adott esetben érvelni tudjanak, például az autonómia mellett is” – tette hozzá a szakember. Pál-Pál Előd szerint bár már eddig is sokat tanultak a szakmából, hosszú út áll még előttük, amíg ők is aktív diplomaták lehetnek. A képzés a nyár végéig tart, addig a Külgazdasági és Külügyminisztériumban végzik a szakmai gyakorlatukat. A következő hónapokban valószínűleg mindenkiben letisztul, hogy milyen szakterületen szeretne dolgozni a jövőben, és mire lehet képes hosszú távon. „Aki elkezdte ezt a programot, annak a legfontosabb prioritása, hogy a nemzeti érdekeit képviselje, hogy jó magyarként a nagyvilágban barátokat szerezzen hazánknak, és hallassa a hangunkat szerte a világban” – fogalmazott a képzés hallgatója.

Ingyenes lakhatást, kiemelt ösztöndíjat és személyre szabott képzést nyújt a februárban indult Ludovika Collegium hallgatói tehetséggondozó program, amelynek célja, hogy a világról felelősen gondolkodó, stratégiai szemléletű, a közérdeket szem előtt tartó szakembereket képezzenek. A programba való jelentkezés négy szakaszból állt, az első évfolyamba összesen 140-en jelentkeztek. A sikeresen felvételizők mintegy 40 százaléka NKE-s hallgató, a többiek más budapesti felsőoktatási intézményekből érkeztek. „A pályázóknak először egy esszével kellett jelentkezniük, majd motivációs videót kellett készíteniük. Ezt követte az úgynevezett Assessment Center eljárás, amely során a felvételizők kompetenciáit mértük csapatmunkákon keresztül. Végül egy angol nyelvi kompetenciafelméréssel egybekötött motivációs beszélgetés zárta a felvételi eljárást” – mondta el lapunknak Kovács Éva programigazgató-helyettes. A szakembertől megtudtuk, hogy a februárban online módon indult program első félévében a karrierkijelölés lesz a hangsúly, azaz azt határozzák meg közösen, hogy melyik szakterület a legtesthezállobb a hallgatóknak. „A programban felmérjük, hogy milyen típusú munkakör illik leginkább a hallgatók személyiségéhez, milyen pozícióban tudnának elsősorban hozzájárulni egy szervezet sikeréhez. A személyre szabott karriertervezés másik dimenziója a hallgató szakterületi érdeklődése. A program szerteágazó, így szociális érzékenységgű emberek ugyanúgy megtalálhatják a karriercéljukat, mint akik például a külügyek vagy az informatika iránt érdeklődnek” – fogalmazott Kovács Éva. A szakember hozzátette, hogy három tematikus kurzuson vehetnek majd részt a hallgatók, így szó lesz például a döntéseméleti retorikáról, a magyar eszmetörténeti és globális világpolitikai trendekről, a konfliktuskezelésről, de a nyelvi készségek fejlesztése is fontos célja a programnak. A Ludovika Collegium következő, második évfolyama szeptemberben indulhat, erre várhatóan márciusban hirdetik meg a jelentkezést. ●

Szöveg: Szőör Ádám

Educatio-kiállítás az online térben

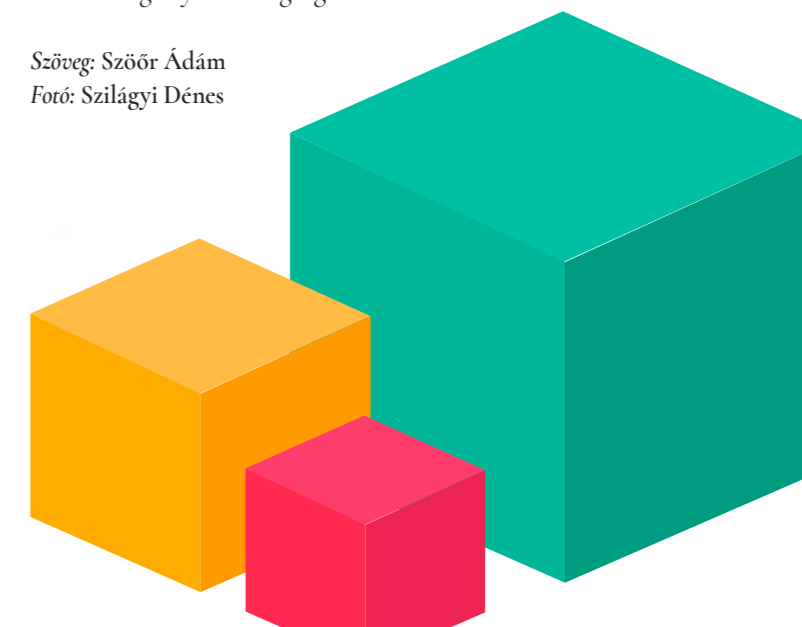
Több mint ötven felsőoktatási intézmény, köztük a Nemzeti Közszolgálati Egyetem képzéseivel is megismerkedhettek az érdeklődők az idei Educatio oktatási szakkiallítás, ahol ezúttal nem személyesen, hanem az online térből szerezhettek információkat a továbbtanulni szándékozóknak. Az NKE virtuális standján 15 ügynevezett meeting room segítette az érdeklődőket.

32 hazai és 19 külföldi egyetem részvételével tartották meg az idei oktatási szakkiallítást, amelynek online megnyitóján Bódis József oktatási államtitkár hangsúlyozta: a felsőoktatási intézmények a digitális oktatásra való átállás, az eredményesen lebonyolított felvételi és pótfelvételi eljárás után biztonságosan kezdték az új tanévet is. Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal megbízott elnöke szövegét arról, hogy az intézmények idén ügynevezett chatszobákban várják a diákokat, hogy bemutassák nekik a képzéseiket, és a felvételiről is fontos információkat kaphatnak. Maszlavér Gábor főszervező elmondta: az érdeklődők az egyetemek oktatóival, hallgatóival, munkatársaival több szinten is kommunikálhatnak: a legtöbb standon meghatározott időben tájékoztató fórumokat tartanak, de személyes kérdéseket is feltehetnek az érdeklődők. A többnapos online eseményen az NKE mind a négy kara bemutatta a teljes képzési portfólióját. Az intézmény virtuális standján 15 meeting room segítette az érdeklődőket, akik számos hasznos információt kaphattak a karok képviselőitől, egyebek mellett a pontthátról, a felvételi követelményekről, a képzésekről, a kollégiumi elhelyezésekről, az ösztöndíjakról vagy a sportolási lehetőségekről. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar három meeting roomban várta az érdeklődőket, akik információt kaphattak a többi között a közigazgatás-szervezők karrierlehetőségeiről és a kiberbiztonságról is. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar tájékoztatóiban szó volt például a katonai alapszakokról, valamint a civil biztonság- és védelempolitika alap- és mesterszakokról. A Rendészettudományi Kar képzései iránt hagyományosan nagy az érdeklődés. Így volt ez most is, az érdeklődők a többi között a kar képzéseiről, a felvételi eljárásról és a fizikai alkalmassági vizsgálat menetéről is tájékoztatást kaphattak. A bajai Vízstudományi Kar munkatársai pedig a mérnöki alapképzésekről, valamint a világon egyedülálló vízdiplomáciai angol nyelvű mesterképzésről is szolgáltak információval.

Az online térnek köszönhetően az NKE idén többet tudott magából megmutatni, mint korábban. A hagyományos képzések bemutatása mellett így szó volt olyan programokról is, amelyek már-már túlmutatnak az egyetemi kereteken. Ilyen például a Diplomataképző Program, az uniós karrierre irányuló Nemzetek Európája Karrierprogram és a februárban induló vezetőképző tehetséggondozó program, a Ludovika Collegium. Külön meeting roomban lehetett tájékozódni az egyetem mobilitási programjairól, valamint az intézmény angol nyelvű képzéseiről. A külföldi részképzésben részt vevő hallgatók aránya alapján az NKE a második legjobb felsőoktatási intézmény Magyarországon, így aki már most ilyen terveket szövöget, azoknak kifejezetten jó választás lehet az intézmény.

Horváth Orsolya kommunikációs igazgató lapunknak elmondta, hogy a szervezőknek idén nem kellett megküzdeni a fizikai lét korlátaival, így a korábbiaknál is több információt tudtak megosztani az érdeklődőkkel. Az online tér adta lehetőségeket az NKE próbálja minél jobban kihasználni, erre jó példa volt a tavalyi nyílt napok sora. Az egyetemi Facebook-oldalon közvetített eseménynek több tízezer látogatója volt. „Bár reméljük, hogy hallgatóink hamarosan személyesen is visszatérhetnek majd az egyetemre, a digitális tér adta lehetőségeket azonban továbbra is szeretnénk kihasználni” – fogalmazott a Kommunikációs és Program Igazgatóság vezetője. Horváth Orsolya szövegét arról is, hogy az NKE egyenruhás képzéseire jelentkezőknek komoly fizikai és pszichikai alkalmassági vizsgán kell átesniük, azoknak, akik pedig még bizonytalanok a pályaválasztásban, az univerzálisabb képzési formákat ajánlja, ilyenek például az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar képzései. „Szeretnénk, ha minél többen választanák a biztos jövő egyetemét. Ez nem egy üres szlogen, hiszen az itt végzett hallgatók körében a legkisebb a munkanélküliség aránya a magyar felsőoktatásban” – hangsúlyozta az igazgató.

Szöveg: Szöőr Ádám
Fotó: Szilágyi Dénes

Fotelből a világ körül

Négy hét, nyolc előadó, több különleges téma – ezt kínálta az érdeklődőknek a Nemzetközi Kapcsolatok és Diplomáciai Tanszék, valamint az NKE ÁNTK HÖK Nemzetközi Bizottság közös online rendezvénysorozata. A változatos témák bebizonyították, hogy – bár a korlátozások egyelőre velünk élnek – a tudást és az ismeretszerzés tudományát nem lehet határok közé szorítani.

A *Fotelből a világ körül* című előadás-sorozat első állomásán a női egyenjogúságról, átalakuló női szerepekről, a sztereotípiákról és a többférfjuság intézményéről is szó volt. Az utazás alkalmával a Közel-Kelet és Afrika ismeretlen (és ismerős) tájaira kalauzolták a résztvevőket az NKE oktatói: Nagyné Rózsa Erzsébet és Marsai Viktor. A szakértők online beszélgetés formájában osztották meg tapasztalataikat a régióról, eloszlata számos tévhitet az ott élő nők helyzetéről, de információkkal szolgáltak házassági, válási, gyermekvállalási, valamint rabszolgatartási kérdésekben is. A résztvevők hangsúlyozták, hogy bár a 21. században egyre nagyobb figyelem jut a női egyenjogúság kérdésének és a női szerepek újradefiniálásának, félrevezető lenne általános tendenciákról és átfogó véleményekről beszélni a Magreb-regió kapcsán (is). A Közel-Keleten is otthonosan mozgó szakértők szerint az eltérő látásmód nem jelenti feltétlenül azt, hogy probléma lenne az egyenjogúsággal, mert a percepciók lokálisan, regionálisan, sőt globálisan is eltérnek. Marsai Viktor megerősítette: egy ekkora kontinens esetében lehetetlen általánosságban a nők helyzetéről szólni. Ugyanakkor az látható, hogy a felsőoktatásban, illetve a munkaerőpiacon is egyre nagyobb arányban jelennek meg a nők, akik a gazdasági területen is egyre sikeresebbek, és egyre fontosabb pozíciókat töltenek be. Nagyné Rózsa Erzsébet úgy véli, hogy a fejlődés útjába a szűkülő munkaerőpiac, valamint a váratlan és nagy kihívások megjelenése (például egy vírus vagy fegyveres konfliktus) állhat.

A második utazás az ázsiai térségbe „röpítette” a résztvevőket. Az este vendégei Bartók András és Lovászy László voltak, akik a (kínai) társadalmi kreditrendszer működését értékelték az online beszélgetésen. Bartók András egyetemi tanárségéd elmondta, hogy a Kínai Kommunista Párt által működtetett rendszer régióként, sőt városokként is eltérhet: míg egyes

helyeken csak térfelügyelő kamerák formájában van jelen, más-hol a digitális tevékenységet is figyeli a kiépített szoftverháló. A nyugati civilizáció számára különösen szokatlan, hogy az állampolgárokhoz rendelt „értékek” (pontok) határozzák meg a mindennapokat: ki és milyen hitelért folyamodhat, a gyerekeknek milyen továbbtanulási lehetőségei lesznek, de akár azt is, vehet-e valaki repülőjegyet vagy sem. Lovászy László tudományos főmunkatárs a kreditrendszer gyengeségei között a szabályozási mechanizmusok és a felelősségi kérdések tisztázásának hiányát emelte ki. A szakértő úgy véli, hogy a szoftverek, algoritmusok számának növekedésével párhuzamosan egyre több a közbiztonságot és nemzetbiztonságot érintő kockázati tényező is, ugyanakkor a jogi szabályozás terén még nem történt előrelépés.

A *Fotelből a világ körül* harmadik online előadásán Nagyné Rózsa Erzsébet és Bartók András a legpusztítóbb fegyverek történetét és az atommentes világ lehetőségét boncolgatták. Nagyné Rózsa Erzsébet egyebek mellett elmondta: a technológiai fejlődéssel párhuzamosan a „modern” vegyi, biológiai és nukleáris fegyverek is folyamatosan változnak, de olyan fegyverek is megjelennek, amelyek eddig nem léteztek. Utóbbira a kibertér jelentette új lehetőségeket hozta példának Bartók András, aki azt is elmondta, hogy nemcsak halálos, sok áldozatot követő támadásokra kell ilyenkor gondolni, hanem a kritikus infrastruktúrák ellen elkövetett bűncselekményekre is. „A vegyi és biológiai fegyverek az emberiség szinte egész életét végigkísérték” – emlékeztette a résztvevőket Nagyné Rózsa Erzsébet, majd felhívta a figyelmet arra, hogy ezek nemcsak az emberekre, hanem a bioszférára is hatással vannak.

„A világtörténelemben még soha nem fordult elő olyan, hogy emberek milliárdjai kerüljenek egyszerre, nagyon rövid idő alatt olyan helyzetbe, mint amit a pandémia előidézett” – fogalmazott Fülöp Mihály egyetemi tanár a rendezvénysorozat utolsó állomásán, amelyen az európai diplomácia aktualitásairól értekeztek a szakértők. Zachar Péter Krisztián példák sorát hozta arra, hogy egyes európai országok milyen védekezési stratégiákat alkalmaztak a koronavírus ellen. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar nemzetközi dékánhelyettese úgy véli, ideje elgondolkodni azon, milyen irányba változik a világrend, de szót arról is, hogy milyen bilaterális és többoldalú egyeztetések zajlottak a koronavírus első hulláma során Európa-szerte. A *Fotelből a világ körül* rendezvénysorozat lehetővé tette, hogy a tudás és a képzelet erejével, határokat átszelve, ismeretlen helyekre repüljenek a Nemzeti Közszerzési Egyetem polgárai, és valós utazás nélkül is titkokat ismerjenek meg a világból. ●

Tudományos pályára készülve

A pandémia miatt idén januárban online formában rendezték meg az egyik nagyszabású országos doktoranduszkonferenciát. A Haza Szolgálatában elnevezésű esemény elsődlegesen az állam és a köz szolgálatával összefüggő doktoranduszi kutatások bemutatására hivatott. Idén 10 szekcióban 83 előadás hangzott el, és sor került a hagyományos poszterversenyre is.

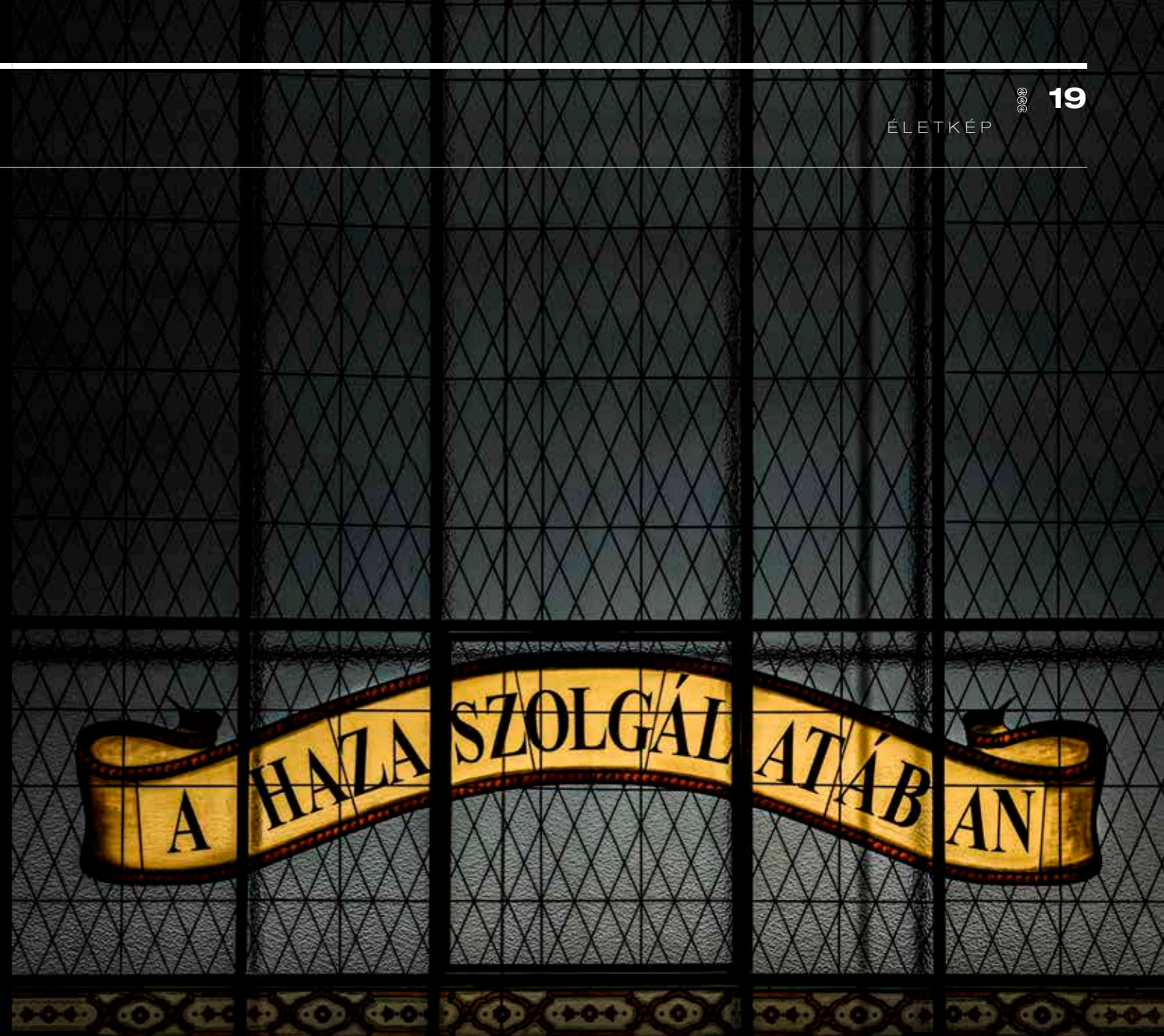
A konferencia több szempontból is fontos esemény a Nemzeti Közszerződési Egyetem életében. Egyrészt erősíti az intézményhez való tartozást, másrészt teret ad az egyetem profiljába illő kutatásoknak is. Emellett fontos szerepe van a tudományos utánpótlás nevelésében és a nemzetközi közösségbe való integrációjában. Az eseményen a többi között biztonságpolitikai, gazdaság- és szervezéstudományi, jog- és államtudományi, hadtudományi, valamint nemzetközi szekciókban adhattak elő a résztvevők. Urbanovics Anna, a konferenciát szervező NKE Doktorandusz Hallgatói Önkormányzat elnöke lapunknak elmondta: az esemény egyaránt fórumot biztosít a szárnyaikat bontogató graduális hallgatóknak és a már kiforrott kutatásokkal rendelkező doktoranduszhallgatóknak. A konferenciára egy maximum 600 karakteres absztrakt benyújtásával lehetett jelentkezni, az online rendezvényen elhangzott magyar vagy angol nyelvű előadásokat 20–40 ezer karakter terjedelemben, lektorált konferenciakötetben jelentetik meg. A tanulmányok nagyrészt aktuális kérdéseket feszegettek, így például szó volt a koronavírus-járvány kezeléséről, a humanitárius jogról, a brexitről, valamint a kiberbiztonságról is. Ujlaki Anikó, a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola III. éves PhD-hallgatója a családmodellre elemezte *A házasság és a család, mint alkotmányos alapérték* című dolgozatában. A doktorandusz úgy véli, a család pontos meghatározása napjainkban is formálódik. „A család és a házasság mást jelentett az ókorban és a középkorban, mást jelentett a meginduló polgárosodó világban és mást a világháborúk után, amikor is a gazdasági és demográfiai

változások kikényszerítették a családról a társadalomban élő képnek és így a család jogi fogalmának megváltoztatását is” – fogalmazott lapunknak Ujlaki Anikó. A hallgató szerint a téma aktualitását az is adta, hogy Magyarországon a legmagasabb szintű jogi normába foglaltan rögzítették az Alaptörvényben, hogy a házasság intézménye egy férfi és egy nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösség, valamint a család a nemzet fennmaradásának alapja. Az Országgyűlés az Alaptörvény 2020. decemberi, immáron a kilencedik módosításával rögzítette továbbá, hogy a családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony, valamint hogy az anya nő, az apa pedig férfi.

Kalas Vivien, az Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársa, dolgozatában a pandémia idején megtartott választások kérdését járta körül. A tanulmányban arról ír, hogy 2020-ban az Európai Unió tagországaiban a koronavírus-járvány eredményezte kijárási korlátozások és a belőle fakadó egészségügyi kockázatok miatt sok polgár akadályoztatva volt választójoga gyakorlásában. A doktorandusz úgy gondolja, hogy „mindez nem csupán a demokratikus választások alapelveit sértette”, hanem a politikai döntéshozók legitimitációjának gyengülését is eredményezheti. „E problémák és a digitalizációs folyamatok felgyorsulása ismét előtérbe helyezi az elektronikus szavazás kérdését, mely módszernek hosszú távon is pozitív hatásai lehetnének. Az uniós államokban lévő társadalmi különbségek okán azonban ez csak kiegészítő jellegű megoldás lehet” – hangsúlyozta Kalas Vivien.

Csala Elvira, a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola hallgatója a magyar kórházak működését és gazdasági helyzetét hasonlította össze a pandémiás helyzetet megelőző évekkel, különös tekintettel az intézmények által felhalmozott tartozásállomány alakulására. „A szabályozási környezetet és annak változását is bemutattam. Vizsgálatom fő célja az volt, hogy kiderüljön, a COVID-19-járvány idején a magyar egészségügyi rendszer mennyire bizonyult ütésállóknak, azaz a fertőzésben megbetegedettek ellátását a kórházak hogyan tudták biztosítani a gazdálkodásuk és működésük egyensúlyban tartása mellett” – mondta el a doktoranduszhallgató. A konferencia a hallgatók vita- és előadókészségének gyakorlását is elősegíti, miközben a tudományos értekezések betekintést nyújtanak egy-egy diszciplína aktuális problémáiba és az azokra adott megoldási javaslatokba. ●

Szöveg: Pap Melinda • Foró: Szilágyi Dénes

Vogel Soma

jó lehetőség a sportösztöndíj

Idén is lehet pályázni a Nemzeti Közszerződési Egyetem Sportösztöndíjára, amelynek elnyerésével számos kedvezményben részesülhet az intézmény hallgatója. Vogel Soma Európa-bajnok vízilabdázó szerint egy aktív sportolónak nagy segítséget jelent az ösztöndíj.

Az idén újra meghirdetett sportösztöndíjra azok az államilag támogatott, az államtudományi képzési területekhez tartozó, nappali és levelezős munkarendű alapképzésre jelentkezők pályázhatnak, akik olimpiai vagy paralimpiai versenyrendszerben sportolnak. A sportösztöndíjas hallgatók az élsport mellett egyéni tanulmányi rendben vehetnek részt a képzéseken, és versenyekre való felkészülésükhöz az NKE sportszakmai háttérrel is biztosít, így például használhatják a Ludovika Campus sportlétesítményeit és eszközeit. Az intézmény ezért azt várja a hallgatótól, hogy aktív szerepet játsszon az NKE közösségi életének fejlesztésében, és büszkén képviselje az egyetemet. Az NKE sportösztöndíja mellett lehetőség van más támogatás igénybevételére is, így például a minden évben meghirdetett „jó tanuló, jó sportoló” ösztöndíjra való jelentkezésre is. Azok a sportolók, akiket felvettek a Nemzeti Közszerződési Egyetemre, tanulmányaik mellett sportkarrierjüket is eredményesen folytathatják – részben vagy egészben – az intézmény színeiben.

Vogel Soma Európa-bajnok és Bajnokok Ligája-aranyérmes vízilabdázó is sportösztöndíjjal tanul a Nemzeti Közszerződési Egyetemen.

Pályaválasztásában fontos szempont volt, hogy egy olyan intézményben végezhesse tanulmányait, ahol támogatják, segítik sportkarrierjét is. A sportösztöndíj lehetősége miatt is jelentkezett az NKE-re, ahol az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok

Karon tanul, a nemzetközi igazgatási alapképzési szakon. „Régi vágyam, hogy a vízilabdázás utána sportdiplomácia területén helyezkedjek el, erre kiváló lehetőséget ad a Nemzeti Közszerződési Egyetem képzése” – fogalmazott lapunknak a 24 éves sportoló. Vogel Soma, ahogy a többi sportösztöndíjas hallgató is, egyéni rendben végezheti tanulmányait. Ez az ő esetében kulcskérdés, hiszen naponta kétszer, délelőtt és este edzése van, így jobban be tudja osztani a tanulásra szánt idejét is. „Általában ebéd után szoktam a tanulmányokkal foglalkozni, ilyenkor készülök az órákra és a vizsgákra is” – tette hozzá az ÁNTK hallgatója. Vogel Soma igazi vízilabdás családban nevelkedik: édesapja, Zsolt az 1990-es évek legendás BEK-győztes Újpestjében játszott, majd 2000-ben tagja volt a Ferencváros bajnok csapatának is. Soma testvére, Simon pedig jelenleg is a Fradi csapatát erősíti, ahogy az NKE sportösztöndíjasa is.

„Az élsport az egész életre hatással van, számos területen segít a fejlődésben. Például abban, hogy hatékonyan osszam be az időmet, így a személyiségem is jó irányba változott, hiszen pontosabb, precízebb és koncentráltabb lettem” – mondta el lapunknak Soma. A vízilabdás életében a sikerek sora 2014-ben kezdődött, amikor csapattársával megnyerte az isztambuli ifjúsági világbajnokságot. Töretlen fejlődésének köszönhetően a Ferencváros kezdőkapusává vált, ahol Bajnokok Ligája-győztes lett, legutóbbi nagy sikere pedig az emlékeztető hazai felnőtt Eb, ahol a BL-döntőhöz hasonlóan sorsdöntő büntetőt fogott a spanyolok ellen. Persze a nagy álom az ő életében is az olimpiai arany, amelyre most lenne is lehetősége, hiszen a magyar válogatott esélyes a tornagyőzelemre is. Ehhez persze meg kell rendezni az olimpiát, ami azonban a járvány miatt továbbra is kérdéses. „Minden egyes nap, amikor vízbe szállunk, az aranyérem lebeg a szemünk előtt” – fogalmazta meg motivációját a válogatott kapusa. Vogel Soma lapunknak elmondta azt is, hogy az NKE Ludovika Campusa egy élsportoló számára nagyon ideális hely, hiszen modern sportlétesítmények várják a hallgatókat. „Szinte mindenfajta sportolás lehetséges a campuson, amely tökéletes helyszín az edzéshez” – tette hozzá a játékos.

A sportösztöndíj elnyerése az előnyök mellett kötelezettségeket is jelent. A sportösztöndíjas hallgató a tanulmányok végzése mellett képviseli az intézményt az egyetemi bajnokságokon, és aktív szerepet vállal az egyetem kommunikációs kampányaiban, illetve protokollrendezvényein. Az egyetemi sportnap „sportnagyköveteként” részt vesz a programokban, és segíti az egyetemi polgárok egészséges életmódra történő ösztönzését, az egyetemi közösségi élet fejlesztésében pedig aktív szerepet vállal. A sportösztöndíjra április 26-ig lehet jelentkezni, további részletek a www.uni-nke.hu egyetemi honlapon találhatóak. ●

Újjáéledő hagyomány: vívás a Ludovikán

Az egyik legjobb hazai vívóműhelyt szeretnék létrehozni a Ludovikán, amely hosszú évtizedeken keresztül a magyar vívás és vívóedzőképzés bölcsője volt. Az NKE SE megújuló vívószakosztálya jól kezdte az idei évet, a február elején rendezett Magyar Kupán két ezüstérmet is sikerült megszerezniük a „ludovikás” színekben versenyző vívóknak.

A második világháború előtt a Ludovika Akadémia számos katonalimpikont adott hazánkknak. Köztük volt például Berczelly Tibor őrnagy, háromszoros olimpiai bajnok tör- és kardvívó, valamint Berty László ezredes, aki amellet, hogy szintén olimpiai bajnok vívó volt, 1920-ban megszervezte a magyar királyi honvéd sportoktató tanfolyamot, amelynek éveken át parancsnoka is volt. A ludovikás hagyományok a háború után olyan katonavívó olimpiai bajnokokat adtak még a hazának, mint Kárpáti Rudolf vezérőrnagy vagy Kovács Pál dandártábornok, akik fejenként hat olimpiai aranyérmet nyertek. A ludovikás vívóknak is köszönhetően a vívás a mai napig a legeredményesebb magyar olimpiai sportág. A múlt nemes hagyományait ápolandó 1992-ben Tiszti Vívóklub jött létre a Bolyai János Sportegyesületen belül. A klub első elnöke Rádli Tibor ezredes, a főiskola parancsnokának első helyettese, szakosztályvezetője pedig Horváth Sz. Tibor testnevelő tanár és vívómester volt, akik áldozatos munkájukkal nagyban hozzájárultak a katonai vívóélet beindításához. A Tiszti Vívóklub 2013-tól a Nemzeti Közszerződés Egyetem Sportegyesület (NKE SE) Vívó Szakosztályaként élt tovább Németh András alezredes, tanszékvezető egyetemi docens, majd Halmai Ottó őrnagy vezetésével. Az elmúlt évtizedekben a klub vívói több tucat nemzetközi és több száz hazai versenyen vettek részt, illetve rendeztek maguk is számos vívótornát.

A szakosztály életében jelentős változást hozott az idei év: az egyik legnagyobb magyar törvívó klub, a Törekvés SE négy mestere, illetve mintegy kilencven tanítványa igazolt át a Ludovikára, hogy itt folytassák a vívást, és egyben építsenek is egy új műhelyt. Az új vezetőedző Mazzà Lorenzo Gianmaria, korábbi magyar felnőtt válogatott törvívó. A többszörös magyar bajnok sportoló, a junior válogatott kerettedzője lapunknak elmondta: pár éven belül szeretnének a legjobb vívóklubok közé kerülni. Ehhez új alapokra kell helyezni a működést, amiről már az új szakosztályvezető Bartóki-Gönczy Balázs, az egyetem oktatója beszélt a *Bonum Publicum*nak. A korábbi utánpótlás-válogatott, magyar bajnok párbajtőröző elmondta, hogy a szakosztály három pillérré épül. Az első pillér a versenysport, amely a szűrő fegyvernemekben (tör-, illetve párbajtör) alapul. Jelenleg mintegy 90 versenysportolójuk van, akik közül többen korosztályos és felnőtt válogatottak. „A második pillér az egyetemi vívás lesz, ugyanis az intézmény szempontjából fontos, hogy a rendőr- és a honvédtisztjelöltek megismerkedhessenek hivatásrendjük ezen történelmi hagyományával” – fogalmazott Bartóki-Gönczy Balázs. A szakosztályvezető elmondta azt is, hogy a harmadik pillér a tiszti, illetve szabadidős vívás, amely a Tiszti Vívóklub keretén belül folytatódik Németh András alezredes, korábbi szakosztályvezető irányításával, a Hungária körúti egyetemi campus Szűts János vívótermében.

A szakosztály tiszteletbeli vezetője pedig továbbra is Horváth Sz. Tibor, aki 1992-ben újjáélesztette a tiszti vívás hagyományait. Bár a tervek jövőbe mutatók, a megújuló szakosztály már az idei évet is eredményesen kezdte. A február elején rendezett felnőtt Magyar Kupán két ezüstérmet is sikerült megszerezniük az NKE SE sportolóinak. A férfi tör egyéni versenyszámban a még csak junior korosztályú Mihályi Andor (akinek nagyjapja ludovikás vívóbajnok volt) pazar vívással hozta el az ezüstérmet, egyetlen tussal lemaradva az aranyról. Csapatársra, a szintén válogatott Maior Mátyás pedig a 7. helyen végzett. A csapatversenyben a Mihályi, Maior, Benyus, Kovács kvartett magabiztos vívással verte végig a mezőnyt, majd a döntőben szintén csak egy tussal, 44:43-ra maradt alul ellenfelével szemben, így az első megmérettetésen két ezüstérem is született, immár „ludovikás” színekben. A hölgyek is kitétek magukért, a fiatal női tőresapatunk az elődöntőig menetelt, és ezzel a 4. helyet szerezte meg a tornán. „A múlt nemes hagyományainak ápolásán túl az egyik legjobb hazai vívóműhelyt szeretnék létrehozni, amely a Ludovikánál jobb helyen nem is lehetne. Fontos azonban az utánpótlás is, az évente induló kezdő csoportokba a szakosztály, illetve egyetemünk dolgozóinak gyerekeit várjuk, de a szabadidős vívás keretében minden egyetemi polgár megismerkedhet ezen nagy hagyományokkal rendelkező sportággal” – fogalmazott Bartóki-Gönczy Balázs. ●

Új technológiával kifejlesztett vakcinával (is) oltják a világ lakosságát a koronavírus-fertőzés ellen. Nincs a Földön olyan ember, aki ne tanulta volna meg az „mRNS-alapú vakcina” kifejezést, kétségtelen azonban, hogy az innovatív termék félelmeket is szült. Azért is, mert kevesen tudják, hogy a vakcina gyors kifejlesztését 20-30 évnyi tudás felhalmozódása előzte meg. Ennek fényében már redukálhatók a félelmek az új szer biztonságosságát és nem kívánatos hatásait illetően. A megértésben a technológia fejlesztésében kiemelkedő szerepet játszó magyar kutatók segítettek.

A védőoltások szerepe a szervezetben az immunmemória kialakulása. Magyarán a vakcina felkészíti az immunrendszert a kórokozóval való találkozásra, így ha fertőzés történik, vagy nem alakul ki a betegség, vagy ha igen, annak lefolyása szinte tünetmentes lesz. A koronavírus esetében is ez a jelentősége az oltásnak, amely szerepet játszik a fertőzés továbbterjedésének megakadályozásában is. Minél több ember lesz védett, annál inkább megcsappannak a vírus terjedési útvonalai, így pedig elfojtható a járvány. Az oltások egyik fajtája mRNS technológiával készült, amely az úgynevezett hírvivő RNS angol nevének (messenger) rövidítésével kapta elnevezését. Tavaly januárban a kutatók már tudták a vírus genomszekvenciáját, ami óriási lépés volt, mert lökést adott az ilyen típusú vakcina fejlesztéséhez. A genomszekvencia meghatározása igen leegyszerűsítve azt jelenti, hogy egy arra alkalmas laborban van egy gép, amelybe megfelelő tisztítás után betesznek egy betegmintát. A gép összeköttetésben áll egy számítógéppel, amelynek képernyőjén az elemzés kezdete után nagyjából tíz órával látják a jelen pandémiát okozó SARS-CoV-2 vírus genetikai anyagát. Régebben ez a meghatározás több hétbe is beletelt. Más technológiát használó vakcinák pedig a teljes vírussal vagy annak egyik fehérjéjével manipuláltak, ami az oltás kifejlesztését illetően

hosszabb út volt. A harmadik generációs mRNS-technológia ezzel szemben a szervezetre bízta a védekezés kialakításához szükséges fehérje elkészítését azzal, hogy mRNS segítségével juttatja be annak genetikai kódját a szervezetünkbe. Az elkészített fehérjét az immunrendszer felismeri, elkezd ellenanyagokat termelni és megakadályozza a vírust abban, hogy betegséget okozzon. Ahhoz, hogy az mRNS-alapú vakcina egyáltalán kifejleszhető legyen, számos tényezőnek kellett egyszerre elérhetőnek lennie. „Az első, hogy készen állt a módosított mRNS-technológia. Karikó Katalin korábbi kutatásának eredményei tették lehetővé, hogy az mRNS, módosított nukleozidok alkalmazásával hatékonyan legyen felhasználható gyógyászati célra. Továbbá korábbi vizsgálatait, »

PARDI NORBERT A LUDOVIKA TV-BEN

„2014 nyarán végeztem azokat a kísérleteket, amelyek során speciális zsírmolekulákba csomagoltuk az RNS-t, így meg tudtuk ideiglenesen, mondjuk egy hétig védeni a gyors lebontástól. Így az RNS el tudja végezni a szervezetben azt a munkát, hogy egy vakcinalkalmazás esetén megtermelje azokat a fehérjéket – SARS-CoV-2 esetén a tüskefehérjét –, amelyek eredményeként immunválasz születik. Ez volt tulajdonképpen, amit én hozzattem ehhez a technológiához, hogy mi találtuk ki a zsírmolekulába csomagolást, és mi bizonyítottuk két évvel később, hogy ez a nukleozidmódosított RNS kiválóan alkalmazható vakcinaként” – mondta Pardi Norbert biokémikus, a Pennsylvanai Egyetem professzora a Ludovika TV *Célkeresztben* című műsorában. A professzor 2011–2013 között dolgozott az egyetemen Karikó Katalinnal. Arra is felhívta a figyelmet: még ha ki is derül, hogy a koronavírus jövőbeni mutánsa ellen csökken az emberek védettsége, akkor is érdemes beadatni az oltást, mert még a 95 százalékról esetleg 50-60 százalékra eső hatékonyság is jelentős védelem. Lehet, hogy ez kell a megbetegedés súlyosabb lefolyásának elkerüléséhez, ráadásul a vakcinálás csökkenti a vírus átadásának veszélyét. Pardi Norbert kutatócsoportjával alapkutatási szinten most arra vállalkozik, hogy megértse, miért működik ennyire jól ez a vakcina. Alkalmazott kutatási szinten egy univerzális influenzavakcina, de HIV- és maláriaoltás kifejlesztése is a célja a professzornak, akinek laborjában rákkutatási projekt is indult. Ezekben a munkákban magyarországi együttműködő partnerek is részt vesznek.

MODERN VAKCINA MAGYAR KUTATÓK SEGÍTSÉGÉVEL

amelyek az mRNS lipid nanopartikulumokba történő csomagolására irányultak, szintén meghatározóak voltak a technológia alkalmazhatóságának elérésében. Karikó Katalin, a BioNTech cég alelnöke munkacsoportjában, amelynek én is tagja vagyok, az elmúlt években számos jelentős kutatási eredmény született a technológia optimalizálásában a gyógyászati felhasználás érdekében” – mondta el lapunk érdeklődésére Szabó Gábor Tamás, a vakcina fejlesztésében

COVID-VAKcinÁK

Génbázisú oltóanyagok

Ilyen vakcinák: Pfizer/BioNTech, Moderna, Curevac. Ezek a koronavírus génállományának egy részét, mRNS-darabkáját juttatják a szervezetbe, a sejtek termelni kezdik a koronavírus tüskefehérjéjét, ami immunválaszt vált ki.

Vektoralapú oltóanyagok

Ilyen vakcinák: Gamaleja (Szputnyik V), Astra-Zeneca/Oxford, Janssen (Johnson&Johnson), Ad5-nCoV (CanSino Biological Inc., Beijing Institute of Biotechnology). A sejtekbe bejutó, emberre ártalmatlan adenovírus tartalmazza a koronavírus tüskefehérjéjét kódoló gént, ami elindítja a tüskefehérje-termelést, így váltja ki az immunválaszt.

Epitóp oltóanyagok

Ilyen vakcina: FBRI.A koronavírusból kinyert fragmenteket, peptidantigéneket tartalmazó oltóanyag.

Subunit oltóanyagok

Ilyen vakcinák: Novavax, Anhui Zhifei Longcom. Ezek a koronavírus egyik tipikus fehérjealegységét (ún. subunit) tartalmazzák.

Inaktivált vírus alapú oltóanyagok

Ilyen vakcinák: Wuhan Institute of Biological Products, Beijing Institute of Biological Products, Sinopharm, Sinovac, Bharat Biotech/ICMR (India). A megbetegedést nem okozó, azaz nem fertőzőképes vírus vált ki immunválaszt.

részt vevő BioNTech RNS Fehérjeterápiás Kutatórészlegének társigazgatója. A cég 2018 óta a Pfizerrel együttműködésben végez kutatásokat mRNS-alapú vakcina kidolgozására. A koronavírus elleni vakcina fejlesztéséhez nagyban hozzájárult, hogy az ehhez hasonló kórokozók (SARS, MERS) a korábbi években már okoztak járványokat, így a kutatók fontos megállapításokat tudtak tenni. Az egyik ilyen, hogy az emberi sejtek megfertőzésében a vírus tüskefehérjéjének van szerepe,

így a vakcina célja, azaz a védettség kialakulása szempontjából ez lehet a vírus kritikus eleme. Tehát a korábban kialakított mRNS-platfórmába ennek a tüskefehérjének a genetikai információját kell beilleszteni. A fejlesztés gyorsaságát és a vakcina hatékonyságának ellenőrzését az a sajnálatos tény is segítette, hogy tombolt a világjárvány. Ebből pedig levonható az a következtetés, amelyet sok virológus is hangoztatott az elmúlt hónapokban, hogy nem a fejlesztés volt gyors, hanem az eddigiek haladtak lassan. Persze félelmek, konteók, sőt félremagyarázások így is születtek bőven a vakcina rövid és hosszú távú esetleges károsítását illetően. Rövid távon mellékhatásokról lehet beszélni, a vakcina beadását például bőrpír, hőemelkedés kísérheti, de szerencsére arra is van tudományos magyarázat, hogy miért nem tud hosszú távon kárt okozni a vakcina a szervezetben. „Ennek a kérdésnek a megválaszolásához tudni kell, hogyan működik az mRNS, és jelen esetben a vakcina. Az mRNS alkalmazásának nagy előnye az időbeni kiszámíthatósága. Mivel rövid idő után lebomlik, hosszú távú hatásra, ami az mRNS jelenlétéből következne, nem kell számítani. Csak az emberi szervezetben természetesen is előforduló alkotóelemekből áll, így a lebontás után sem keletkezik káros termék. Az mRNS-ről átírásra kerül egy fehérje saját sejtjeinkben, ami a vakcina esetén a vírus tüskefehérjéje. Ez a fehérje az immunrendszer számára idegenként jelenik meg, emiatt prezentálásra kerül, ezzel aktiválva a védekező mechanizmust” – válaszolta meg erre vonatkozó kérdésünket Szabó Gábor Tamás, amit szó szerint, változtatás nélkül közlünk. Hozzátette: a vakcinafejlesztéssel, a klinikai fázisvizsgálatokkal, az amerikai Élelmiszer- és Gyógyszerfelügyelet (FDA), valamint az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) engedélyeztetési eljárásaival kapcsolatban minden információ publikus. Így a hatékonysági, biztonságossági eredmények, köztük a mellékhatások is, amelyeket a tudományos és laikus közösség is megismerhet. Ráadásul napjainkig több millió oltás történt meg, az ún. való élet adatai pedig igen hasonló eredményeket mutatnak, mint amit az önkéntesek bevonásával történt, randomizált klinikai tanulmányban tapasztaltak a kutatók. Egyébként magát az mRNS-technológiát más, esetleg a jövőben pandémiát okozó organizmusok ellen is fel lehet majd használni reményeink szerint. Sőt, akár más betegségekben is, ahol az immunrendszer működésének aktiválása vagy módosítása szükséges. Ilyen lehet egy daganatos vagy épp autoimmun betegség, de itt a lehetőségek nem érnek véget. „Az mRNS-terápiák alkalmazása szempontjából talán a legfontosabb, hogy molekuláris szinten feltérképezett legyen az a terület, illetve folyamat, ahol használni szeretnénk. Egy betegség patológiájának részletes megértése mellett lehet megadni, hogy az mRNS segítségével mi az a fehérje természetű anyag, amit be szeretnénk

juttatni. Azt gondolom és remélem, hogy a jövőben a betegségek molekuláris szintű megértésével párhuzamosan az mRNS-technológia alkalmazása megoldást kínál majd azokra a betegségekre, amelyekre eddig nem volt megfelelő terápia. Kiemelt lehet a kardiovaszkuláris regeneráció területe, valamint a ritka genetikai alapú hiánybetegségek megoldása” – érzékeltette a talán nem is olyan távoli jövőt a BioNTech magyar kutatója.

A vakcina kifejlesztése magyar tudósok sorának nevéhez fűződik. Karikó Katalin és Pardi Norbert biokémikusok a philadelphiai Pennsylvaniai Egyetemen dolgoztak együtt a fejlesztőmunkában. A lapunknak is nyilatkozó Szabó Gábor Tamás, a BioNTech mainzi központjában adta hozzá tudását. Meg kell említeni Lukács Noémi professzor nevét is, aki Szirákon munkált ki és gyárt egy olyan fehérjefelismerő antitestet, amely annak vizsgálatában ad segítséget, hogy milyen sejtekben, szövetekben szaporodik a vírus, vagy hogy bizonyos gyógyszerek gátolják-e a szaporodását. Magyarország már többféle készítménnyel tud védekezni a koronavírus ellen. A Pfizer/BioNTech és a Moderna által előállított mRNS-alapú vakcinák mellett érkezik az adenovírus-vektor technológiát alkalmazó Astra-Zeneca/Oxford és az orosz Szputnyik V, de más egyéb oltóanyag is. Az enyhe tüneteket

mutató betegek a favipiravir tablettát, a középsúlyos és súlyos állapotba került betegek a remdesivir infúziót kapják a szokásos lázcsillapító és a felülfertőződést megakadályozó támogató gyógyszerek mellett. Az Országos Gyógyszerészeti és Élelmiszer-egészségügyi Intézet (OGYÉI) engedélyezte a bamlanivimab nevű készítmény vészhelyzetbeli alkalmazását. Az antitest-terápia az enyhe és a közepesen súlyos COVID-betegek kezelésére alkalmas. A szert felnőtteknél és 12 éves vagy annál idősebb, 40 kg vagy annál nagyobb testtömegű serdülőknél használják, akiknél fennáll a nagy fokú kockázata annak, hogy a betegség súlyos stádiumába kerüljenek. A bamlanivimab antitest-terápia jelentősen csökkentheti a koronavírus-betegség szövődésének kialakulását, így számos esetben elkerülhető a kórházi kezelés, ami a betegek gyorsabb gyógyulásán túl enyhítheti az orvosokra, nővérekre és a teljes kórházi rendszerre nehezedő terhet is. Itt tartunk most, a jövő mindezek nyomán a ragály eltűnését, más betegségek minden eddiginél forradalmitabb terápiáját, rengeteg új tudást és a történelem tanulságainak levonását hozhatja magával. Remélhetőleg! ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Pardi Norbert archív

Felívelőben a pénzügyi digitalizáció

Kézpénz helyett bankkártya, azonnali átutalás, mobilapplikációk és számos digitális újítás írta át a pénzügyi szektor működését a pandémia időszakában. Az új technológiák megjelenésével a pénzügyi szolgáltatóipar komoly átalakuláson megy át, de az igazi kérdés az, hogy kik lesznek ennek a folyamatnak az igazi nyertesei.

A pénzügyi szektor digitális átalakításának igénye nem új keletű, a pandémia viszont jelentősen felgyorsította a folyamatot. A bankok esetében ez még a laikus szemek, az egyszerű felhasználók számára is szembeötlő volt. Egyre több egyéni pénzügyi szolgáltató, fintechvállalkozás kívánja újítani az online megoldásokat, a kapcsolattartás és a munkamenet módját. Ez a törekvés a koronavírus-járvány hatására már nemcsak kényelmi szempontokat vesz figyelembe, hanem a dolgozók és az ügyfelek egészségének megóvása is fontos tényező lett. A digitális pénzügyek új generációja (az úgynevezett fintech-szektor) egyszerűbbé, gyorsabbá és olcsóbbá teszi a pénzügyi szolgáltatásokat, miközben innovatív, magas ügyfélélményt biztosít a felhasználóknak, végeredményben pedig felgyorsítja a fejlődést a hagyományos pénzügyi közvetítői rendszerben. Ezen előnyöket felismerve az Európai Unió irányelveket dolgozott

ki (a pénzügyi szolgáltatások szabályozására kiadott PSD2 irányelv), amelyek mentén dinamikus fejlődésnek indulhatott a pénzügyi szolgáltatószektor. A Payment Services Directive liberalizálja a fizetési piacot, tovább emeli az elektronikus fizetések biztonsági szintjét, és európai viszonylatban egységes pénzügyi szolgáltatásokat irányoz elő. A fintech kifejezés magába foglalja a költségvetés, a pénzküldés, a fizetés, a közösségi tőkefinanszírozás és hitelezés, a robottanácsadás, a bankolás, a biztosítás folyamatát, de a megtakarítás, az ügyfélhitelesítés és a kriptovaluták intézményét is. A digitális piac „szárnyakat növesztett” a pandémia alatt: már nemcsak kívánatos, hanem elvárt követelmény lett a fogyasztók részéről, hogy az otthonok biztonságából, gyorsan és minden korábrinál egyszerűbben intézhessék pénzügyeiket. A nemzetközi trendnek megfelelően a hazai fintechszektor is jelentős fejlődésbe

kezdett: 2015-ben mindössze 80 ilyen cég volt a Magyar Nemzeti Bankhoz bejegyezve, 2020-ban már 110 ilyen vállalkozást azonosítottak. Ahhoz, hogy áttörő sikerként lehessen elkönyvelni a pénzügyi szektor digitalizálását, a bankszektor technológiai fejlesztésére van szükség. A Magyar Nemzeti Bank a fintechcégek és a bankok közti együttműködés előmozdítása érdekében 24 pontos fintechstratégiában foglalta össze a transzformáció követelményeit, amelyek közül több az elmúlt évben révbe ért: az azonnali fizetési rendszer márciusban, míg a digitális azonosítás (digitális onboarding) augusztusban lépett életbe. De a tervek között szerepel egy egyszerűbb engedélyezési eljárás kidolgozása, egy digitális transzformációs stratégia alkotása, valamint digitális sztenderdek (például egyetemi partnerségek) kialakítása, nemzetközi szabályozók bevezetése. A stratégia fontos eleme, hogy megfelelő oktatásban részesítse a társadalmat: a FinTech Klub célja a szektoron belüli együttműködés erősítése, hackathonok és szakértői képzések támogatása, az elektronikus fizetést ösztönző oktatások, kampányok szervezése, valamint megfelelő kibervédelmi rendszer kiépítése.

A Matolcsy György jegybankelnök szavaival csak „új pénzügyi forradalomként” emlegetett 2020-as év a komoly változások évfordulójaként fog a történelemben vonulni. Kétségtelen, hogy számos – fentebb is említett funkció – a pandémia évében jelent meg a szektorban, de mindez egy komoly előkészítő munka és folyamatos fejlődés eredménye. Kétség sem fér ahhoz, hogy a kényszerű karantén hatására megszaporodott azon bankok száma a világban, amelyek széles spektrumú digitális pénzügyi megoldások sokaságával, új működési modellek alkalmazásával, az új feltételekhez igazodva igyekeznek minél több ügyfelet szerezni maguknak. Sokkal alacsonyabb (akár 90 százalékot megközelítő) működési költségekkel, akár 20-szoros hatékonysággal és gyorsabb (ellenben

személytelenebb) kapcsolattartással, mindezzel új trendet („digitális bankolás”) teremtve a globális banki piacon. A Digitális Jólét Program (DJP) gondozásában elfogadták a tervezetet a Pénzügyi Védjegy Programról, az ebben való részvételre a hazai székhellyel vagy telephellyel rendelkező pénzügyi intézmények, hitelintézetek pályázhatnak. A program célja, hogy bizalmat ébresszen a vállalkozásokban és az állampolgároknak a digitális pénzügyi megoldások iránt. A Védjegyet két szinten vezetik be: az „alap” minősítés a Digitális Hitelintézet/Biztosító DJP-partnereket takarja, míg a második szint a Kiemelkedő Digitális Hitelintézeteket, Biztosítókat. Előbbi az alapvető követelmények teljesülését, utóbbi pedig azt minősíti, hogy az adott intézmény végez-e oktatási, innovációs tevékenységet. A minősítés egyszerre jelent minőségi garanciát (a sikeres pályázók viselhetik a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala által jóváhagyott védjegyet), valamint ösztönöz másokat is a digitális és fintechszolgáltatások igénybevételére. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

DIGITÁLIS DIÁKSZÉF MOBILAPPLIKÁCIÓ

A Magyar Nemzeti Bank kezdeményezésére tavaly szeptemberben elindult egy új, ingyenes mobilos applikáció is, amely a fiatalokat játékos formában hivatott megszólítani: mit gondolnak pénzügyi, digitalizációs és fenntarthatósági témában. Célcsoportja elsősorban az általános iskolás korosztály (8 és 14 év közötti tanulók), akik digitális érméket gyűjthetnek a virtuális széfjükbe, majd lehetőségük lesz az összegyűjtött „összeggel” saját belátásuk szerint gazdálkodni: megtakarítást hozhatnak létre vagy kereskedhetnek. Az alkalmazás célja, hogy a diákok (és rajtuk keresztül a családok) megismerkedjenek a korszerű pénzügyi technológiákkal, és úgynevezett pénzügyi viselkedési formákat sajátítsanak el, megelőzve ezzel, hogy később pénzügyileg sérülékenyé váljanak.

Nekünk kell kitalálnunk a sikerünk receptjét

Egyfajta sorvezetőnek szánja A magyar stratégiai gondolkodás egyszeregy című, nemrégiben megjelent könyvét Orbán Balázs. A Miniszterelnökség államtitkára szerint kivételes lehetőségek állnak hazánk előtt, és mindez kivételes felelősséggel is jár. Ezért is van szükség a mindenkori magyar stratégiaalkotás sarokpontjainak felvázolására.

A jogász- és politológusvégzettséggel is rendelkező szerző 2018-tól hivatásos politikus, előtte a Századvég szakértőjeként, majd a Migrációkutató Intézet vezetőjeként, valamint a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatójaként is tevékenykedett. Jelenleg is kötődik a felsőoktatási intézményhez, hiszen az NKE Tanácsadó Testületének elnöke. Kutatóként tehát már korábban is találkozhatott olyan jelenségekkel – mint például a tömeges migráció problémája –, amelyek az elmúlt tíz évben tapasztalható világméretű változásokat jelezték. Orbán Balázs szerint ma olyan időkben élünk, amelyben világunk egyre kevésbé hasonlít régi, megszokott önmagára. „Minden, amit hosszú ideje biztosnak hittünk, bizonytalanná válik, amit elképzelhetetlennek tartottunk, megtörténik” – fogalmazott lapunknak a szerző, aki szerint sokan gondolják úgy, hogy a család nem a társadalom alapegysége, vagy kereszténység nélkül is létezhet európai civilizáció. Ez azt mutatja a szakember szerint, hogy a politikai döntések manapság elsősorban nem a józan ész, hanem inkább egy elvont utópia mentén születnek.

„A könyv több hónapos kutatómunka gyümölcse, de mindezt több évig tartó tanulás, gondolkodás, tapasztalatszerzés előzte meg” – hangsúlyozza Orbán Balázs. A könyv a magyar stratégiai gondolkodás sarokköveinek megtalálására fókuszál. Erre azért is van szükség a szerző szerint, mert hazánk az elmúlt évszázadokban csupán korlátozott szuverenitással rendelkezett, és a legtöbb esetben nehezen tudtunk volna igazán önállóan dönteni saját sorsunkról. Ebben a folyamatban

a rendszerváltást követő három évtized hozott változást, de nagyon fontos, hogy a megszerzett döntési szabadságunkat a következő időszakban is meg lehessen őrizni, sőt adott esetben erősíteni. „Ehhez azonban szükség van arra, hogy értsük, kik vagyunk, honnan jöttünk, hova tartunk, miért így gondolkozunk, és hogyan néz ki a körülöttünk lévő világ” – fogalmazott a Bonum Publicumnak Orbán Balázs.

A Mathias Corvinus Collegium Kiadó gondozásában megjelent kötet négy nagy tartalmi egységből áll. Először a stratégiaalkotás általános elméleti kereteit veszi számba a szerző, majd azt vizsgálja, hogy a nemzetközi környezet mennyire lehet alkalmas a magyar stratégiai gondolkodásra. A harmadik rész azzal foglalkozik, hogy a világban való pozicionálásunkhoz le kell vonni a magyar történelemből eredő politikai és stratégiai gondolkodással összefüggő tanulságokat. Az utolsó fejezet pedig az elmúlt tíz év történéseit veszi sorra, és próbál egyfajta sorvezetőt adni az elkövetkező időszak kormányainak, politikai vezetésének, hogy hogyan lehet sikeres az ország akár évtizedek múlva is.

Orbán Balázs szerint a 2010-es években különösen kitágult a stratégiai gondolkodás horizontja, ez viszont nagy felelősséget jelent a kormánynak, hiszen ha valamit jól csinál, akkor az a saját érdeme, ha viszont nem, akkor az ellenkezője az igaz. A szerző úgy látja, hogy a magyar politikában is szükség van olyan alapvetésekre, amelyekkel a különböző ideológiájú politikai pártok is egyet tudnak érteni. Ezért is fontos az a gondolat, hogy a magyaroknak kell kitalálniuk a sikerük receptjét. A könyv decemberi bemutatóján illusztris vendégek, így például a jelenlegi és a volt kancelláriaminiszterek mondtak véleményt a műről. Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter szerint fontos, hogy a politikában a pragmatizmushoz távlatosság is társuljon, és ezt a szemléletet jól szolgálja a kiadvány. Lázár János miniszterelnöki biztos, volt kancelláriaminiszter arról szólt, hogy a sikeres jövő szempontjából nélkülözhetetlen a rendelkezésre álló erőforrások kiaknázása. Stumpf István egyetemi tanár, a korábbi Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter szerint a három legfontosabb erőforrásunk a föld, a víz és az „agy”, és ezek kiaknázására jók az esélyeink.

Orbán Balázs lapunknak elmondta, hogy számára a könyv legkedvesebb része a borító, amely Futaki Attila munkája. Ezen egy budapesti utcaszéleket látunk, mögötte a magyar államiság szimbólumával, a Várdombbal, mögötte pedig a feljövő nap látható. Ez egy elképzelt helyzet, hiszen a pesti utcákról sosem lehet látni a budai vár mögött felkelni a napot. „Ezt a szimbólumrendszert egy csodaszarvas testesíti meg, aki Pest utcáin jár, fürdözik a napban, és magabiztosan néz szembe velünk és azokkal a kihívásokkal, amelyek ránk várnak” – fogalmazott lapunknak a kiadvány szerzője. ●

Szöveg: Szőőr Ádám • Fotó: Miniszterelnökség

„A Gondviselés mindig azok mellé áll, akik készek segíteni saját magukon. A magyar stratégiai gondolkodás egyszeregy pedig ehhez a munkához nyújt útmutatást, sorba szedve azokat a történelmünkben és nemzeti karakterünkben fakadó értékeket és elveket, melyekre támaszkodva nekirugaszkodhatunk a következő évtizedeknek. Ezért ajánlom jó szívvel ezt a könyvet sorvezetőnek minden kedves olvasó számára” – Orbán Viktor miniszterelnök.

„A könyv egy csapásra két, a modern politikáról széles körben elterjedt, értelmetlen hiedelmet is cáfol: egyfelől, hogy nem lehet nemzeti sorskérdésekről közérthetően, az érdeklődő honpolgár számára is befogadhatóan szólni, másfelől hogy a politikusok jobban teszik, ha kerülnek az elvi és értékrendbeli kérdésekről folytatott vitákat. A kötet a XXI. századi magyar politikai jobboldal eszmei alapvetése – aki érteni akarja, mi és miért történik a mai Magyarországon, feltétlenül olvassa el!” – Koltay András, az NKE rektora.

A Nagy Testvér (ÚJRA) FIGYEL

A posztigazság korszak egyik velejárója lett, hogy mindenki maga alakíthatja az őt körülvevő valóságot, hacsak közbe nem szól az állam. Elképzelni is nehéz egy olyan életet, ahol mindent kontroll alatt tart egy felső(bb) hatalom, mindenkit a viselkedése, munkája, eredményei vagy például egészségi állapota alapján sorolnak kategóriákba. Pedig ez ma már nem áll messze a valóságtól.

A *Black Mirror* című Netflix-sorozat készítői elképzelték, a Kínai Népköztársaság megvalósította: jó és rossz pontok határozzák meg az emberek életét. A pontok alapján alakított besorolások alakítják, hogy hol vehet valaki házat, milyen eseményeken vehet részt, milyen hitelt vehet fel, hova járhatnak a gyerekei iskolába. A *kör* című amerikai dráma (2017) szintén egy hasonló életet

vizionál: a mesterséges intelligenciának „hála” mindenki megfigyelés alatt áll. Bár a tervek jó szándékkal lettek kigondolva (és jó kapitalista szellemiség jegyében a nagy profit reményében), mégis félelmetes, megrázó és klauszrofób érzést keltenek az elképzelések európai szemmel. Egy olyan élet képe rajzolódik ki, amelyben – Orwell szavaival élve – a „Nagy Testvér” folyton figyel

mindent és mindenkit. Kína egy digitalizált autoriter állam kiépítésén munkálkodik megfigyelő- és mechanikai tanulási eszközök segítségével. Számos más ország is átveszi (mások pedig már tervezik megvásárolni) a kínai „társadalmi kreditrendszert”, ezzel egy új dimenziót nyitva a 21. század digitális dömpingjében. Amíg a 20. századot a liberális demokráciák, a fasizmus és kommunista társadalmi rendszerek közötti verseny határozta meg, addig a 21. századra a liberális demokrácia és a digitális autokrácia közötti küzdelem látszik meghatározóvá válni. Xi Jinping alatt a Kínai Kommunista Párt (KKP) mindenhová „szemeket növesztett”: több mint 200 millió kamerát helyeztek üzembe egyrészt a fehérgalléros bűnözés felszámolására, másrészt a társadalmi „zavargások” megelőzésére. A múlt évben szélesebb körben bevezetett „társadalmi kreditrendszer” nem titkolt szándéka, hogy ellenőrizze az emberek politikai és gazdasági szavahihetőségét, a párt iránt tanúsított hűségét, miközben mindenkit igyekeznek (politikailag) helyes irányba terelni.

A kínai társadalmi kreditrendszer (social credit system) nem az első a világon, bár tagadhatatlanul unikális. A politikai teória C. H. Douglas őrnagy nevéhez kötődik, aki egyik kiemelt alakja volt a 20. század elején éledező angol „szociális kredit mozgalomnak”. Elméletét gazdasági vonatkozásban fejtette ki, feltevésének alapja pedig a gazdaság (kapitalizmus) szerinte hibás működése. A negyedik ipari forradalomként is számoltartott technológiai fejlődéssel párhuzamosan, Xi Jinping kínai elnök 2012-ben fogalmazta meg azt a célt, hogy Kínát „kibernetikus hatalommá” tegye (átvéve a vezető helyet az Amerikai Egyesült Államoktól). Ennek a tervnek csak az egyik fele, hogy mindenki számára elérhetővé kívánja tenni az internetet – természetesen az állami korlátokon belül. Ugyanakkor – a hazai szabályozások, a technológiai innováció és a külpolitika révén – célja egy áthatolhatatlan kibernetikus rendszer felépítése. A Kínai Kommunista Párt úgy véli, a jól működő állam egyik alapeszköze, ha a technológia és az internet feletti hatalmat az állam és a politika kezébe helyezi. A politika mindent tudni akar állampolgáiról és kontrollálni az ország működését. A társadalmi kreditrendszer gondolata nem új keletű. A KKP mindig is fontosnak tartotta, hogy felügyelje alatt tartsa a társadalmat. Az akadémikusok és a politikai döntéshozók jóval az internet és mobiltechnológia megjelenése előtt felvetették már egy szociális kreditprogram lehetőségét. A technológia fejlődése (a nagy mennyiségű adattárolási

kapacitás, a felhőalapú számítástechnika és a mobilinternet) hozzájárult ahhoz, hogy a rendszer valóra válhasson. A rendszer kiterjed például az adózásra, a környezetvédelemre, a szállításra, a kereskedelemre, az élelmiszer-biztonságra, a gazdasági együttműködésekre, a bírósági ítéletek végrehajtásának elmulasztására. Az ún. vörös listára a megbízható személyek nevei kerülnek fel, amelyhez szintén hozzá lehet férni nemzeti szinten a Credit China oldalon keresztül. A kormány általános szociális kreditkódokat rendel hozzá a vállalatokhoz és szervezetekhez, amelyet később azonosítószámként használnak a regisztrációhoz az adózás során és egyéb tevékenységekhez, a személyek pedig nemzeti azonosítószámot kapnak. Ezek a kódok nem pontszámok vagy rangsorok: a különféle ágazatokban működő vállalkozásokat és szakembereket osztályozhatják vagy rangsorolhatják, időnként ipari egyesületek által, speciális szabályozási céllal (például éttermi higiénia). Ugyanakkor a szociális kreditrendszer önmagában nem ad pontszámokat, osztályokat vagy értékeléseket a „jó” vagy „rossz” társadalmi kreditről. Ehelyett az egyéneket vagy a vállalatokat feketelistára helyezik olyan konkrét, viszonylag súlyos bűncselekmények miatt, mint például a csalások és a túlzott szennyezés, amelyek általában bárhol bűncselekménynek minősülnek. A rendszer sikerességét és hasznosságát illetően a kormánynak és a lakosságnak sincs kétsége. Azt hiszik, hogy kisebb eséllyel válhatnak csalás áldozataivá, a vállalkozások bíznak abban, hogy nagyobb profitra tehetnek szert, és előnyökhöz juthatnak a szabályok betartásával szerzett pluszpontok nyomán.

A kínai szociális kreditrendszer működése kapcsán felmerült a kritika, hogy ezzel beleszóllhat Kína más államok szuverenitásába. Új kutatások szerint a kínai szociális hitelrendszer, amely egy nagy adatrendszer az üzleti vállalkozások és a polgárok viselkedésének megfigyelésére és formálására, Kína határain túl is érinti a külföldi vállalatokat.

Összességében elmondható, hogy a kínai szociális kreditrendszer és a mögötte rejlő technológia a KKP-t segíti. Ez egy ellenőrző diskurzus, amely elősegíti a pártállam vezetését Kínai határain belül és kívül, integrálja a magán- és a kormányzati forrásokból származó adatokat, mindezt egy valós idejű adatgyűjtéssel. A kínai Hebei tartományban már letölthető a WeChat applikáció, amely 500 méteres körzetben lehetővé teszi az emberek számára, hogy elkerüljék azokat a helyeket és szituációkat, amelyek rontanák a kreditminőségüket. Az applikáció segítségével bármilyen információ jelenthető a Hebei Legfelsőbb Bíróság számára, ha valaki nevére rákattint az ember. Mindez értelemszerűen morálisabbá teszi a társadalmat – vagyis inkább a moralitás látszatát kelti. ●

MARIHUÁNA veszélyes drog vagy gyógynövény?

A WHO kezdeményezésére az ENSZ Kábítószerügyi Bizottsága tavaly törölte a kannabiszt a legveszélyesebb drogok listájáról, és a legenyhébb besorolásba minősítették át a marihuánát. A döntés lehetővé teszi a nemzetközi jog felülvizsgálatát, a kannabisz gyógyszeriparban való széles(ebb) körű felhasználását. Az európai országok közül Magyarország volt az egyetlen, amely elutasította az enyhítést. Arról, hogy a döntés milyen hatással lesz a nemzetközi és hazai kábítószerügyi folyamatokra, és miként alakíthatja át a rendvédelmi szervek munkáját, Németh Zsolt ny. rendőr ezredest, a Rendészettudományi Kar docensét kérdeztük.

● Mit gondol, az ENSZ döntése milyen hatással lesz a tagállamokra, mennyire lesz harmonikus a nemzeti és a nemzetközi jog közti szabályozás?

A 20. század második felében éppen az ENSZ-határozatok nyomán vált világszerte egyre szigorúbbá a kábítószer tiltása. Ha ez a legfőbb nemzetközi fórum most enyhít, ez nyilvánvalóan ösztönözheti a tagállamokat, hogy kövessék ebben is. Különösen akkor, ha az orvostudományi eredmények a kannabisz gyógyhatását elismertté teszik. Ez persze nehezebb változás lesz, mert a tiltás évtizedei démonizálták a marihuánát és a fogyasztóját. De látjuk, hogy az ENSZ-tilalmak bölcsőjének tekinthető USA mind több államában nemcsak orvosi, hanem szabadidős célra is megengedik a „fű” használatát, mi több annak kereskedelmi forgalmazását is. És nyomukban már ott van Kanada, sőt az európai kontinens egyre több országa is.

● Az enyhítésről tartott ENSZ-szavazáson Magyarország volt az egyetlen európai uniós ország, amely nemmel szavazott. Milyen tendenciák vannak érvényben hazánkban, és ez miként fog változni az ENSZ-döntés hatására?

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a magyar társadalom továbbra is a maga teremtette csapdában vergődik: egyre szigorúbban tiltja a „drogozást”, de azt nem igazán tudja érvényesíteni, így erodálódik az állam büntető hatalma. A 70-es években kezdődő narkózis a rendszerváltás kísérőjelenségeként folyamatosan terjed,

amivel szemben deklarációkban és elhatározásokban egyre nagyobb erőfeszítéseket teszünk, nem sok eredménnyel. Itt volna az ideje az alapos állapotanalízisnek és a teendők kimunkálásának, hiszen egyre nyilvánvalóbb, hogy változtatni kell a módszereken és az eszközökön. Néhány éve született a hatályos drogstratégiánk, a harmadik az ezredforduló után, nagyszerű elhatározásokkal, de ezt nem követte cselekvési terv.

● A marihuána általános dekriminalizációja valószínűleg nem a szer teljes legalizálását jelenti, illetve mindez nem egyik napról a másikra történik majd.

A bűnüldözés célját és feladatát a hatályos jogszabályok – elsősorban a büntető törvénykönyv, a büntetőeljárás, valamint a rendőrségi törvény – határozzák meg. A bűnüldözési célok azonban teljes egészében sohasem valósulnak meg: a hivatalból való eljárás elvét minduntalan áttöri az élet a maga bonyolult valóságában, azaz távolról sem minden büntetőjogi normasértésre következik a büntető felelősségre vonás, hanem jó esetben tendenciaszerűen, gyakran pedig csak esetlegesen. A rendvédelmi szervek szakirányú munkája rendkívüli jelentőségű, mással nem helyettesíthető, más azt nem végezheti el, ám mégsem a legnagyobb fontosságú. De a bűnüldözési érdek nem helyezhető a gyógyuláshoz, a sikeres szocializációhoz, az egyén integrációjához fűződő társadalmi érdek elé, csak amennyiben azt a törvények megengedik, és az alkotmányos jogrendünk szellemével összhangban van. A rendvédelmi szervek első számú érdeke, hogy bízzanak a drogszintér más szereplőinek kompetenciájában, szakértelmében és tisztességében. A kábítószer-problémában érintett hatóságokkal, társadalmi és civil szervezetekkel minden lehetséges módon együtt kell működnünk. Az orvosi célú droghasználat egyébként nincs a rendészeti működés fókuszában, ilyen bűnügyről szinte nincs is tudásunk. Büntetőjogunk szerint eddig sem volt jogellenes a kábítószer hatósági engedéllyel történő tudományos és gyógyászati (főleg pszichiátriai) használata. Ez a kivételesség ki kell hogy terjedjen a szenvedéssel járó betegségek (szklerózis multiplex, epilepszia, daganatos tünetek) enyhítésére is. Kérdés, hogy lesz-e ehhez politikai merészség, akarat, hogy belássák, a szenvedőn enyhíteni kell, akár a közhangulat ellenében is.

● Miként fogja a rendvédelmi szervek munkáját befolyásolni, ha a környező országok nyhítenek az állami szabályokon?

A modern felfogás szerint a rendőrség akkor tölti be társadalmi szerepét, ha problémaorientált. A drogprobléma lényege csak részben kriminális tartalmú, sokkal inkább nevelési, oktatási, szociális és egészségügyi jellegű. Mindezt fokozza a rendészeti, bűnüldözési minősítés és az, hogy a kábítószer fogyasztását a magyar társadalom – bármiféle differenciálás nélkül – bűnnek, üldözendőnek tartja. A fokozódó szigor egyre több költséggel

jár, miközben folyamatosan növekszik a drogokkal – különféle intenzitással – kapcsolatba kerülő fiatalok aránya. Nyilvánvaló, hogy a támadó védekezéssel egyetlen társadalom sem fog felhagyni egyik pillanatról a másikra, ezt nemzetközi kötelezettségei, létfenntartási ösztönei sem engednék. Azonban a büntető irányultságú kezelés korlátaival mindenkinek tisztában kell lennie. Valóban csak végső megoldásként lehet alkalmazni, de akkor

A MARIHUÁNA ORVOSI FELHASZNÁLÁSA

Krónikus fájdalom
30%-kal enyhíti a krónikus fájdalmat.

Chron-betegség
Csökkenti a fájdalmat és elősegíti a súlygyarapodást.

AIDS/HIV
Növeli az étvágyat és az alvási képességet, javítja a hangulatot.

Ízületi gyulladás
Csökkenti a fájdalmat, a gyulladást és az álmatlanságot.

Asztma
Tágítja a légutakat, csökkenti az asztma okozta gyötrelmeket.

Epilepszia
50%-kal csökkenti a rohamok gyakoriságát.

Szklerózis multiplex
Csökkenti az izomgörcsöket, fájdalmakat, remegéseket.

Rákbetegség
Javítja a sugárkezelés hatékonyságát.

Alzheimer-kór
Elősegíti a súlygyarapodást, csökkenti a zaklatott viselkedést.

viszont tényleg be kell vetni. Mai eljárásainkat a különböző szférákban (civil, egészségügyi, oktatási, igazságszolgáltatási) sokszor a véletlenszerűség, az együttműködés hiánya jellemzi, ezért azok túl gyakran hatástalanok, ám ha mégis célba érnek, akkor igazságtalanul sújtják azt, aki már arra sem tudott ügyelni, hogy elkerülje a hatósági csapdákat. ●

INNOVÁCIÓ: KÖZÉPPONTBAN A KATONA

Egykoron kéz a kézben járt innováció és haderő. Az állampolgárok biztonságigénye innovatív megoldások sorát hozta el az országok hadseregei számára. Az ellenség térdre kényszerítése szintén újszerű megoldásokat követelt. A háború műfajában ugyanis nem osztanak ezüstérmet, így könnyen belátható a honvédelem innovációkat mágnesként vonzó hatása. Napjainkban az innovációk középpontjában hangsúlyos az ember, azaz a katona is.

Újulásban, megújulásban – eredetileg ezt jelenti a latin in-novare kifejezésből származó innováció, amely megszületése pillanatában is széles jelentéssel bírt, de az utóbbi évtizedekben továbbiakat kapott. Joseph Alois Schumpeter tanulmányában az innováció öt kategóriáját fogalmazta meg, amelyek között egyebek mellett a régi javak újszerű előállítás, új piacok feltárása, új nyersanyagok és félkész áruk használata szerepel. „Hazánk az európai innovációs eredménytáblán a 20. hely környékén állt az elmúlt években. Célunk, hogy 2030-ra az erős innovátorok közé tartozzunk” – erről Gulyás Tibor, az Innovációs és Technológiai Minisztérium innovációért felelős helyettes államtitkára beszélt egy, a magyar tudomány ünnepe alkalmából rendezett online konferencián. A cél eléréséhez ún. beavatkozási területeket jelöltek ki, amelyek közül az egyik a tudásáramlás. Ennek leképeződései a tudományos és innovációs központok, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem is része ilyennek.

Az innováció szoros kapcsolatban áll a honvédelemmel, hiszen a biztonság alapigénye miatt régebben az újszerű megoldások először a haderő területén, később a civil életben jelentek meg. Gondoljunk csak a GPS-re, amely eleinte fegyverrendszerek részévé vált egy katonai fejlesztésnek köszönhetően, ma viszont már nehezen tudjuk elképzelni nélküle az életünket egy távoli utazásnál, vagy akár egy városi üzlet megtalálása esetén. Az innováció a 21. században már visszafelé hangsúlyosabb, tehát a haderőt a civil szférában alkalmazott innovatív megoldások érdeklik – hangoztatta Ruszin Romulusz, a Honvédelmi Minisztérium humánpolitikai ügyekért felelős helyettes államtitkára. Egy katona ugyanis manapság inkább

nem használja fegyverét, mint igen, azaz vége annak a kornak, amikor egy katona a harctéren szerepelt, majd levonult róla és szerepe véget ért. A hadsereget manapság a diplomácia, az információ és a gazdaság kölcsönhatásában kell elképzelni, az innovációnak, pontosabban – a vonatkozó törvényben szereplő kifejezéssel élve – az „innovatív tevékenységnek” is ezt kell követnie. A Magyar Honvédségben évtizedek teltek el úgy, hogy nem lehetett innovációról beszélni, az ország gazdasági teljesítőképessége azonban elért egy olyan fázisba, amelynek eredményeképpen elindulhatott a Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program. Ennek nyomán Ruszin Romulusz három részre osztja az innovatív tevékenységet: a technikai eszközök beszerzése, a hadiipar fejlesztése és a humán erőforrás. Ahogy arról korábban a *Bonum Publicum*-ban is beszámoltunk: a technikai eszközök cseréje már zajlik egy ideje, 40-50 éves eszközparktól válik meg a haderő, úgy is lehetne mondani, fél évszázadot ugrik előre. Az innováció nemcsak a haditechnika cseréjében, hanem a hadiipari kapacitások hazánkba településében is megjelenik. Ez pedig mérnökök, technikusok, a „magyar agy” számára kínál lehetőségeket, tudásbázist az újszerű technológiák megismerésére, például a Békéscsabára települő Airbus gyárban, vagy Zalaegerszegen, ahol harcjárműgyártás zajlik majd. A megismerés új ötleteket hozhat ezen technológiák jobbítására. Erre az ipari alapra épülhet a honvédelmi innovatív tevékenység, amelyhez a Modernizációs Intézeten keresztül keres és talált is már együttműködő partnereket a Honvédelmi Minisztérium egyebek mellett az egyetemeken, köztük az NKE-n. Az innováció látható megjelenési formái a haditechnikai eszközök és a hadiipar újjáéledése mellett a humán erőforrás. A katona az innovatív tevékenység fontos szegmense, hiszen ő a végfelhasználó, harcértékének fenntartásához számos motivációs eszközt építenek be a hétköznapiakba. Ennek a motivációnak az alapja a pénz, az ösztöndíjrendszer reformja, felfogható ez is innovatív tevékenységként. „A képzés minden szintjén szeretnénk a fiatalokat anyagi javakkal is ellátni, lássák maguk előtt, hogy ha csatlakoznak a honvédelemhez, annak bármely szegmenséhez, akkor életpályájuk biztosított lesz” – fogalmazott Ruszin Romulusz. A humán erőforrás innovációja például a Nemzeti Közzolgálati Egyetem bázisán működő honvédtisztképzés reformját is jelenti a hadműveleti igényeknek megfelelő, 21. századi módon. Ehhez utánpótlást jelenthet azoknak a bentlakásos középiskoláknak az elindítása, amelyek az alakulatok vagy a hadiipari jelenlét helyszínein valósulhatnak meg, a nem is olyan távoli jövőben. ●

Játékos tanulás, egyetemista módra

Játék, aktív részvétel, rugalmasság, ezen keresztül tanulás és igazi összekovácsoló erő – a hadijátékok jellemzői és gyakorlati hasznai. A kreatív tanulási módszer – neve ellenére – nemcsak a hadi ismereteket tanulóknak hasznos, hanem széleskörűen alkalmazható. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem hallgatóinak szimpatikus az innovatív oktatástechnikai eszköz – erről is beszélt lapunknak Harangi-Tóth Zoltán őrnagy, hadtörténész, a HHK Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék tanársegédje.

● **Miben rejlik a játékalapú oktatás nagyszerűsége, mennyire vált be ez az NKE-n?**

Elnevezése ellenére a hadijáték (wargame) nemcsak katonai témájú lehet, hanem egy olyan komoly játékot (serious game) jelent, amely bármilyen bonyolult üzleti, diplomáciai szituáció és döntési helyzet elemzésére alkalmas, a témája pedig tulajdonképpen csak a készítőik által megalkotott forgatókönyvtől függ. Ez a rugalmasság óriási előny az NKE-hez hasonló, kiterjedt és változatos képzési portfólióval rendelkező oktatási intézmény számára. A játékalapú tanulás/oktatás tehát erre a rugalmasan alkalmazható oktatástechnikai eszközre épül, amely az aktív részvételen keresztül szinte „beszippantja” a hallgatókat, akik az oktató szakértő irányításával, de mégis közösen, együtt elemzik és értékelik a vizsgált

szituációt, illetve próbálnak ki cselekvési változatokat a megoldásukra.

● **Hogyan zajlik a hadijátékokon alapuló oktatás, szóval hogy néz ki egy ilyen „foglalkozás”?**

A kurzusok minden esetben a szükséges elméleti oktatással kezdődnek, ezután a tantárgyi programokon keresztül jóváhagyott oktatási kérdések feldolgozása kezdődik meg. Ezek már hadijátékos gyakorlati foglalkozások, amelyek felépítése óráról órára eltér, és a megadott témákhoz igazodik. Általában a történelmi/biztonságpolitikai háttér, majd az alkalmazott hadijátékok szabályainak ismertetése az első lépés, amelyet a részt vevő feleket megjelenítő szerepek kiosztása követ. Ez utóbbi már tartalmazza a konfliktusban részt vevők céljait, jellemző módszereit és kezdeti erőforrásait, amelyek alapján

a hallgatók önálló vagy kis csoportos munkával elemzik a saját és az ellenérdekelt felek lehetőségeit, várható tevékenységét, és a tanult módszerek alapján hozzákezdenek a saját cselekvési vázlataik kidolgozásához. A hadijáték során a résztvevők cselekvési változatainak ütköztetése történik meg, amit a végeredmények közös, oktatói vezetéssel történő kiértékelése zár le.

● **Milyen szakokon és mely korosztályokban releváns ez az oktatási forma?**

A hadijátékok nem köthetők szakhoz és életkorhoz, bár természetesen a komponensekkel és összességében a „professzionális megjelenéssel” szembeni elvárások az életkorral és a szakmai tapasztalattal arányosan nőnek. Az elmúlt fél évszázad során 18 és 50 év közöttieknek tartottunk foglalkozásokat, alap- és mesterszakos civil és katonai hallgatóknak, illetve a katonai felsővezető-képzésben is, amely lefedi a legalacsonyabbtól a stratégiai szintig történő döntéshozatal teljes spektrumát. Elmondható, hogy a relevancia egyáltalán nem csökkent, köszönhetően a fentebb említett rugalmasságnak és testreszabhatóságnak.

● **Milyen készségeket fejlesztenek a hadijátékok?**

A hadijátékok alkalmazhatók egy csapat összekovácsolásában, de akár a minisztériumi döntéshozatalban vagy képességfejlesztés során is, amikor következményeket kell megérteni. Mi azonban csak oktatási segédeszközként tekintettünk rájuk, ezért számunkra főleg a döntési szituációkban történő magabiztosság és a kreatív gondolkodás fejlesztése volt a közvetlen cél.

● **Milyen egyéb előnyei és buktatói vannak?**

A hadijátékoknak komoly buktatója, ha azokat nem megfelelően vezetik le, a játékos elem kerül előtérbe, így az jobban szolgálja a pusztán szórakozást, mint magát az oktatási célt. Ennek elkerülése

mindenkor az oktató feladata, ő tereli vissza a helyes útra a hallgatókat. A második hibalehetőség, ha nem történik meg a megfelelő értékelés a foglalkozás végén, amely a hadijátékok esetében sokkal hangsúlyosabb, mint más esetekben. Ekkor kerül sor az elért eredmények megfelelő interpretálására és a csoportok/egyének kvalitatív értékelésére is. A hadijátékok előnye az, hogy bonyolult szituációkat vizsgálhatunk rajtuk keresztül egyszerűen, a dinamika segítségével pedig a hallgatók biztonságosan gyakorolhatják a kreatív döntéshozatalt, vagy ellenőrizhetik elemzéseik helyességét a gyors visszacsatoláson keresztül.

● **Milyen készségekkel kell rendelkeznie egy oktatónak egy ilyen módszerrel való oktatás során?**

Az oktatóval szemben elsődleges elvárás a nyitottság és a rugalmasság. A foglalkozások jellegéből adódik, hogy folyamatos a hallgató-hallgató és a hallgató-oktató interakció. Ezt nem lehet a pulpitus mögül megenni, az oktató a figyelmét megosztva vezeti a foglalkozást, egyben a hallgató „rendelkezésére” is áll. A rugalmasság az oktató részéről azt

jelent, hogy a tantárgyi program keretén belül, de a csoport fejlődésére, igényeire kell reagálnia, nem fér bele, hogy egy foglalkozásra egy diasort elkészíték, amit évente pár perc alatt frissíték, és kész a következő féléves anyag is. Itt adott esetben az aprólékosan előkészített játékot a következő órára kell teljes egészében lecserélni, mert az adott csoport számára egy másik szcenárió hatékonyabb eredményt hozhat. Ez jellemzően újabb térképek és komponensek legyártását jelenti, amely

mind anyagilag, mind időben megterhelő lehet. A hadijátékozás egy napjainkban tudományvá váló tevékenység, ezért a (főleg idegen nyelvű) szakirodalma szédületes sebességgel, szó szerint napról napra változik, és születnek az új eredmények, amelyeket a jövőbeli oktatónak folyamatosan követnie kell. ●

Szöveg: Tasi Tibor
Fotó: Szilágyi Dénes

Mi várható a brexit után?

Az Egyesült Királyság végleg elhagyta az Európai Uniót, miután tavaly év végén véget ért az a 11 hónapos átmeneti időszak, amelyben a még nyitott kérdéseket próbálták rendezni a felek. Az 1200 oldalas úgynevezett brexitmegállapodás szabályozza az Európai Unió és az Egyesült Királyság jövőbeni viszonyát. A december 31-én lezárult korszak után egy új kezdődött a britek életében, és az elválás végül békés módon, eddig megrázkódtatás nélkül történt.

Az Európai Unióból való kiválás jogilag már tavaly január végén megtörtént, a hátralevő 11 hónapban elsősorban a szabadkereskedelemtől kellett megállapodniuk a feleknek. A történet persze jóval hamarabb kezdődött, méghozzá egy 2016-os népszavazással, amelyen a brit lakosság 52 százaléka támogatta a kilépést az Európai Unióból. Ez a döntés miniszterelnöki cserét is hozott, a David Cameron helyébe lépő Theresa May pedig a kemény brexit elvét követte, azaz nemcsak az Európai Unió egységes piacáról, hanem a vámunióból való kilépést is támogatta. Azonban hivatalba lépését követően egy évvel neki is távoznia kellett, így jutott a jelenleg is regnáló Boris Johnsonnak a szerep, hogy véghez vigye a történelmi folyamatot.

Kumin Ferenc, Magyarország nagy-britanniai nagykövete a Kossuth rádió *Európai idő* című műsorában arról beszélt, hogy a kilépési megállapodás biztosított lehetőséget az Egyesült Királyságban dolgozó uniós állampolgárok, így a magyarok jogainak védelmére is, hogy azok ne sérüljenek, vagyis ott élhessenek és dolgozhassanak tovább. A munkavállalás szempontjából azonban jelentős korlátozást jelent, hogy az uniós állampolgárok 2021-től nem igényelhetik automatikusan a letelepedési státuszt, tehát annak, aki most akarja otthonául választani Nagy-Britanniát, már teljesen új szabályrendszerrel kell szembesülnie. Vagyis életbe lép az angolszász országokra régóta jellemző pontozásos rendszer.

Tóth Norbert, az NKE Nemzetközi Jogi Tanszék vezetője úgy véli, a Nagy-Britanniában élő uniós polgárok élete sokat változik, hiszen nehezebb lesz a letelepedésük, mint eddig. Közéjük tartozik az egyik legnépesebb külföldön élő magyar kolónia is. A szakértők szerint számuk 200–250 ezerre tehető, közülük 88 ezer honfitársunk kért tartós letelepedési engedélyt 2020 első negyedévéig. Akik 2021. január 1. után érkeznek, maximum 90 napig maradhatnak az országban. Aki ennél tovább kíván itt tartózkodni, illetve munkát vállalni, annak az általános, harmadik országból érkező külföldiekre vonatkozó szabályok alapján kell tartózkodási engedélyért folyamodnia. Uniós polgárként már nem lesz semmilyen privilégiumra jogosult, és a brit pontrendszer alapú engedélyezési eljárásban szakképzettség nélkül nem lehet tartózkodási engedélyt sem szerezni. Bár turisztikai céllal továbbra is vízummentesen utazhatunk Nagy-Britanniába, ellenben vízum, illetve tartózkodási engedély nélkül nem tölthetünk egyhuzamban 3 hónapnál, egy évben pedig összesen 180 napnál többet a szigetországban.

A több mint 1200 oldalas brexitmegállapodás részletei kapcsán Egedy Gergely, az NKE Kormányzástani és Közpolitikai Tanszékének egyetemi tanára lapunknak »

elmondta: az Egyesült Királyság a kiválási folyamat során nagyon sok dolgot meg tudott valósítani az eredeti elképzelésekből. A tárgyalások során a versenyfeltételek egyenlősége alapvető követelményként volt jelen az EU részéről, hiszen ha a brit cégek alacsonyabb bért fizetnek, vagy gyengébb környezetvédelmi szabályozásokat alkalmaznak, akkor versenyelőnyre tehetnek szert az uniós cégekkel szemben, mivel olcsóbban tudnak termelni. Azonban ez az elvi vita, amely a két felet szembeállította, a professzor szerint végül a briteknek kedvezett, hiszen ők éppen azért léptek ki a közösségből, hogy a szabályozásokban ne kelljen automatikusan az EU-hoz igazodni, vagyis nem kötelesek azonnal változtatni. Tartalmukban azonban nem sérthetik meg a szabályokat, ellenben a másik fél szankciós jelleggel vámkokat vehet ki. A halászat kulcskérdés volt a szabadkereskedelmi megállapodásban, hiszen Nagy-Britannia szerette volna, ha az európai halászhajók teljes mértékben kiszorulnak a brit felségvizekről, azonban olyan döntés született, amelyben deklarálják: az EU halászai a jelenlegi szintnél 25 százalékkal kevesebb halat foghatnak ki a következő öt és fél éves átmeneti időszakban, amely után elviekben teljesen kizárhatók a brit területekről.

Egedy Gergely elmondta azt is, hogy a szigetország az uniós tagság kezdetétől a laza együttműködés híve volt, az elmúlt évtizedekben ádáz küzdelmet vívott az EU szupranacionális víziójával szemben. A szorosabb integrációt ellenző britek kiesése így gyengítheti a nemzetállamok megőrzését támogató oldalt. Számos jel utal arra a professzor szerint, hogy a brexit után a német–francia tandem visszaállásával a mélyítés időszaka következik. Tóth Norbert úgy véli: az egyik legnagyobb brit siker, hogy az Európai Unió bíróságának ezentúl nem lesz joghatósága a szigetország felett. A tanszékvezető szólt arról is, hogy a 2020 végén elfogadott szabadkereskedelmi megállapodás a vámkok és a mennyiségi korlátozások eltörlését irányozza elő, azonban az akadálytalan kereskedelem a szolgáltatások területére nem terjed ki, pedig a brit nemzeti jövedelem nagy részét a szolgáltatások adják – mind export, mind import tekintetében. A drága alkoholos italok kedvelői és a dohányzók öröme az uniós polgárok ismét vámmentesen vásárolhatnak szeszes italt és dohánytermékeket a brit duty free üzletekben. Az általános nemzetközi szabályoktól eltérően viszont Nagy-Britannia nem ad az uniós polgároknak vámmentességet a műszaki cikkek vásárlásakor, és más külföldiektől eltérően a tagállami polgárok a szigetországban vásárolt termékek után fizetett áfát sem igényelhetik vissza a határon. Mindemellett január 1-jétől szabadon maximum tízezer fontot, illetve

annak megfelelő más valutát vihetünk magunkkal készpénzben, ha a britekhez utazunk. Az uniós tagállamokból érkező felsőoktatási hallgatókra a következő tanévtől, tehát 2021 szeptemberétől az általános szabályok vonatkoznak. Ezzel megszűnik a tandíjmentesség, amelyet eddig egy uniós szabály révén élveztek. Egyetemről és képzéstől függően legalább évi 9250 font tandíjat kell fizetnie annak az uniós fiatalnak, aki a brit felsőoktatásban akar továbbtanulni. Nagy-Britannia szeptembertől nem vesz részt az EU nagy népszerűségnek örvendő Erasmus-programjában sem, így a hazai tanulmányok alatt nem lehet majd 1-2 szemesztert brit felsőoktatási intézményben cserehallgatóként eltölteni. A britek a jövőben állítólag egy saját ösztöndíjrendszert dolgoznak ki a külföldi hallgatók számára.

A brexit kapcsán érdemes szólni egy kevésbé felkapott szegmensről, a 14 brit tengerentúli terület helyzetéről is. Kerékgyártó Margaréta, az ÁNTK nemzetközi igazgatási alapképzési szak másodéves hallgatója tudományos diákköri dolgozatában Gibraltárral foglalkozott. Lapunknak elmondta, hogy az ott élők 96 százaléka az EU-ban való bennmaradást preferálta a népszavazáskor. *„A jelenlegi brit terület, Gibraltár 1713-ig spanyol fennhatóság alatt állt, így a hispánok folyamatosan szeretnék azt visszazerezni maguknak, a brexit kapcsán pedig újabb reménysugár csillant fel számukra”* – hangsúlyozta Kerékgyártó Margaréta. Hozzátette, hogy a brexittárgyalások kapcsán olyan kérdések merültek fel, mint például, hogy Spanyolország el tudja-e érni a közös felügyelet jogát, valamint Gibraltár határánál lesz-e határzár, vagy esetleg csatlakoznak a schengeni övezethez. Utóbbival elkerülték a szárazföldi határellenőrzés felállítását, így azok, akik nap mint nap lépik át a határt Gibraltár és Spanyolország között munkavégzés miatt (kb. 13 ezer ember) ugyanúgy zökkenőmentesen fognak tudni ingázni ezután is.

A végleges brexittel Nagy-Britannia történelmében negyvenhét éves korszak zárult le. Részletes forgatókönyv készült arra az esetre, ha nem sikerült volna megállapodni, hiszen komoly feszültség volt a tárgyalásokon. *„Magyarország az elmúlt években kifejezetten sokat segített a briteknek az átmenet időszakában, és a visszajelzések alapján optimisták lehetünk a jövőbeni kapcsolatokat illetően is”* – nyilatkozta Kumin Ferenc nagykövet a hirado.hu-nak.

A brexit valódi következményei, a 2020-as szabadkereskedelmi megállapodás által lefektetett szabályok érvényesülése a jövő nagy kérdése, azonban – a szakértők szerint – továbbra sem számíthatunk a szigetország részéről kontinensbarát politikára ●

Szöveg: Pap Melinda

USA

KIHÍVÁSOK OTTHON ÉS KÜLFÖLDÖN

A demokrata párti Joe Biden lett az USA 46. elnöke, miután a Kongresszus két házában közös ülése január elején hitelesítette győzelmét. Mindezt egy viharos nap előzte meg, ahol a korábbi elnök támogatóinak százai zavargással próbálták megakadályozni a döntési folyamatot. Az új elnököt január 20-án be is iktatták hivatalába, de talán minden korábbinál nagyobb kérdés, hogy mire számíthatunk a következő években, hogyan változik az USA politikája a demokrata párti vezetés alatt.

Bár számos államból emeltek kifogásokat a tavalyi elnökválasztás eredménye ellen, ezeket a Kongresszus mindkét háza határozottan elutasította, így július 7-én hivatalossá vált Biden győzelme. Történt mindez a Capitolium „ostroma” után, amely rányomta a bélyegét a teljes amerikai közhangulatra, amely amúgy sem volt túl rózsás. A 2020-as társadalmi és politikai konfliktussorozat mellett a számos áldozattal járó koronavírus-járvány is megviselte az amerikaiakat. Szakértők szerint Donald Trump rengeteg csorbát ejtett a saját maga által képviselt amerikai demokrácia becsületén, a többi között folyamatosan bírálta a választási rendszert, valamint a fékek és egyensúlyok rendszerét. Most ott tartunk, hogy a két nagy amerikai párt társadalmilag és gazdaságilag megosztott hívei meg vannak győződve arról, hogy a másik tábor képtelen megfelelni egy működő demokrácia feltételeinek. Közgazdászok úgy vélik, hogy komoly kihívás lesz a Biden-kormányának helyreállítani a járvány előtti gazdasági állapotokat, a recesszió és a gazdasági válság szélén ingadozó szövetségi államot. Az új elnök kezdetben valószínűleg a gazdaság élénkítésére és a helyreállító intézkedésekre koncentrál majd, mivel a járvány előtt egy évtizeden át növekedett a gazdaság, nőtték a bérek, a munkanélküliségi ráta pedig rekordalacsony (3 százalék) szinten volt. Az USA gazdasági felépülése azonban sokban múlik a koronavírus elleni harc eredményességétől, így nem csoda hogy Biden az első száz napra százmillió amerikai beoltását ígérte.

A globális kül- és biztonságpolitikai kihívások elemzésével foglalkozó Atlanti Tanács Scowcroft Kutatási Központja azt vázolta fel, hogy potenciálisan mire számíthat és milyen külpolitikai kihívásokkal szembesülhet az új amerikai adminisztráció, mint a világ vezető hatalmának birtokosa, az új évtized távlatában. Az előrejelzés szerint a koronavírus-járvány leküzdésének nehézségei és az oltásellenesség népszerűsége feszültségteremtő tényezők lehetnek, amelyek a politikai és társadalmi polarizációval kiegészülve hozzájárulnak a korábbi pozitív Amerika-kép fakulásához a külvilág szemében. Mindez közvetett módon a külpolitikai érdekérvényesítésben is megjelenik, és hatással lesz arra a közeljövőben. Változás biztosan lesz a külpolitikában, hiszen Trump nem volt híve a nagy nemzetközi szervezeteknek és a többoldalú megállapodásoknak, és nekiment az USA korábbi európai partnereinek is. Emellett kiléptette az országot az iráni atomkuból és a járvány alatt a WHO-ból, megkérdőjelezte a NATO szükségességét, és komolyabb számú amerikai katonát vont ki a Közel-Keletről. Ezek a területeken már most látható a változtatás iránya. De szakértők szerint kezdeni kell majd valamint az egyre iszlamiizáló, fegyverkező Törökországgal is. Csutak Zsolt, az NKE Amerika Tanulmányok Kutatóintézetének munkatársa arra hívja fel a figyelmet, hogy Irán és a Közel-Kelet vonatkozásában is érzékelhető módon nő a feszültség, aminek megoldása jelentős mértékben Washington és regionális kulcsszövetségese, Izrael hozzáállásától és döntéseitől függ majd. A szakértő szerint a kínai kapcsolatok rendezése hatalmas feladat lesz, hiszen a katonai és gazdasági szempontból stratégiai kihívást jelentő Kínát csak a transzatlanti együttműködés mélyítésével lehet ellensúlyozni. „Aggódalomra ad okot a távol-keleti helyzet az indopacifikus nagyrégióban, ahol Kína rosszalló és ellenséges magatartása Tajvan státusza és szoros Amerika-barátsága miatt akár egy regionális forró konfliktus kirobbanásához is vezethet a következő években a két szuperhatalom között” – fogalmazott lapunknak az NKE kutatója.

Bár Biden a kampánya során autoriter rezsimnek nevezte a magyar és a lengyel kormányokat, várhatóan nem kezd jogállamisági vitákat a térségben. Ugyanakkor az várható, hogy az Obama-adminisztrációhoz hasonlóan a következő években sem lesz túl rózsás a magyar–amerikai kapcsolatrendszer. Persze az egyelőre kérdés, hogy a jelenlegi demokrata vezetés az elszigetelés stratégiáját választja-e, vagy inkább intenzív párbeszédet akarnak fenntartani majd a nézetkülönbségek ellenére is. Ebben döntő szerepe lehet majd a térség energetikai politikájának: a kongresszusi demokraták háttérbe akarják szorítani az orosz földgáz használatát, előtérbe hozva az amerikai cseppfolyósított gázt. Christopher A. Hartwell, a Bournemouth Egyetem professzora,

a térség szakértője úgy véli: amerikai részről várhatóan visszatér a „puha politikázás” Kelet-Európába. Érdemes még szót ejtenünk arról is, hogy a katonai elrettentő erővel szinte azonos jelentőségű amerikai kulturális, ideológiai vonzerő (soft power) mennyire képes még hatékonyan befolyásolni a világban zajló eseményeket. Csutak Zsolt szerint ez „érezkelhető módon némileg megkopni és lassan hanyatlani látszik”. Mindez elsősorban a kultúrdiplomácia, a szórakoztatóipar (zene, filmek) és a tudományos, kulturális szféra aktivitása terén jelentkezik. A szakértő szerint az is érdekes jelenség, hogy az új amerikai technológiai innovációk, tudományos és kutatói eredmények mögött 2006 óta 65 százalékban külföldi, elsősorban ázsiai (kínai, japán, indiai, koreai) vagy kisebb arányban közép-kelet-európai származású kutatókat, fejlesztőket, innovatív üzletembereket találhatunk. „A kimagasló teljesítményű külföldi tudósok, mint a világhíressé vált magyar biológus kutató, Karikó Katalin, magyar ésszel és amerikai pénzzel tudtak kiteljesedni az Egyesült Államokban, az ottani inspiráló és befogadó tudományos környezetben” – hangsúlyozza lapunknak az NKE kutatója.

A hivatalba lépett elnök mindenesetre igencsak belekezdett: rögtön egy sor intézkedést hozott, többségükkel annullálva Trump számos korábbi döntését. „Nincs vesztegetni való idő, amikor válságokkal kell szembenéznünk” – közölte a Twitteren. Elsőként visszaléptette az országot a párizsi klímaegyezménybe, mivel kampánya során tiszta energiaforradalmat ígért, vagyis az USA elindul azon az úton, hogy 2050-re a nettó szén-dioxid-kibocsátása nulla legyen. Biden aláírt egy memorandumot is, amely a Belbiztonsági Minisztériumot és a főügyészt arra utasítja, hogy tartsák fenn azt a programot (DACA), amely megvédi azokat az illegális migránsokat a kitoloncolástól, akik gyerekként érkeztek az országba. Kétségtelen, hogy az új évtized komoly szellemi, politikai, gazdasági és társadalmi kihívást jelent az Egyesült Államok vezetői és az amerikaiak számára. Az első elnöki beszéd az összefogás fontosságáról szólt. „Egység nélkül nincs béke, csak keserűség és düh” – mondta a beiktatott elnök. ●

Szöveg: Pap Melinda

ÚJ ELNÖKSÉG – KIMÉRT MULTILATERALIZMUS

„A külpolitikában az Obama-adminisztrációhoz hasonlóan fog kommunikálni és tevékenykedni az új demokrata párti vezetés is, de a polarizált amerikai belpolitika miatt nemcsak külföldön, de otthon is el kell majd kezdenie építeni a demokráciát Bidennek” – nyilatkozta a Ludovika TV műsorában Mártonffy Balázs. Az NKE Amerika Tanulmányok Kutatóintézet vezetője beszélt arról is, hogy védelmi kérdésekben továbbra is jól tud majd együttműködni az Egyesült Államokkal a magyar kormány, de hasonlóan közös érdekek vannak például az energiadiverzifikáció vagy a terrorizmus elleni küzdelem terén is. A szakértő szerint Kína és Oroszország kapcsán lehetnek igazán kihívások a kapcsolatrendszerben.

OLAJSZENNYEZÉS: EZ TÖRTÉNT A RÁCKEVEI-DUNA-ÁGNÁL

Az elmúlt 20 év legsúlyosabb olajszennyezése történt tavaly év végén a Ráckevei (Soroksári)-Duna-ágon azt követően, hogy eddig ismeretlenek nagy mennyiségű sűrű fáradt olajat engedtek egy csapadékvíz-csatornába Szigetszentmiklósnál. A Natura 2000-es terület 1800 négyzetméterén elpusztult a védelem alatt álló különleges úszóláp és a part menti növényzet. A kár olyan nagy, hogy akár szabadságvesztésre is ítélik az elkövetőket.

December közepén olajfoltokat észleltek Szigetszentmiklósnál, ahol az úszóláp 60 méteren megsemmisült, a vízügyesek akkor hozzávetőleg félmillió kilogramm szennyezett anyagot távolítottak el. Mindenki megdöbbenésére december 30-án újra olaj folyt ki a csatornából. Ezúttal 150 liternyi, amelyet a vízügyesek ismét kiszedtek, és nem engedtek bejutni a Ráckevei (Soroksári)-Duna-ágba. A történet nem teljesen előzmény nélküli, hiszen az 1970-es években már előfordult, hogy a szigetszentmiklósi autógyárból fáradt olajat és fenolt öntöttek éjszaka a Kis-Dunába, amely reggelre a nád tövében, a part mentén le is rakódott. Az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb káreseménye viszont kétségtelenül a mostani, hiszen a lápban 1800 négyzetméteren több mint tízezer liter fáradt olaj terjedt szét. Bár a kizárólagos szakemberek a területet nagyon gyorsan lokalizálták, 150 méteres merülőhálával megfogva a szennyezést, a bekerített területen belül szinte minden megsemmisült. Ennek ellenére igyekeznek – többek között légi felmérési téradatok alapján – minél több kis lápterületet megmenteni.

„A Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságra (KDVVIZIG) december 12-én 11 óra 30 perckor érkezett telefonos lakossági bejelentés arról, hogy Szigetszentmiklóson, a Tebe sor és a Rév sor kereszteződésénél lévő csapadékvíz-csatorna kifolyónál és a nádasban olajszennyeződés nyomai látszanak” – mondta el lapunknak Siklós Gabriella, az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) szóvivője. Az önkormányzati kezelésben lévő csatorna a Ráckevei (Soroksári)-Dunába (RSD) torkollik. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság másfél órával később kikerülő munkatársai a legmagasabb (harmadfokú) vízkárelhárítási készütséget rendelték el, hamarosan sok vízügyes szakember lepte el a területet. Elsőként a területet körbehatárolva, 150 méter hosszan megállították az olaj Ráckevei (Soroksári)-Duna-ágba kerülését merülőfal segítségével, így előzve meg a Dunába való továbbjutását. Az OVF munkatársa hozzátette, hogy mindezek után kezdődhetett csak a kárfelmérés, ehhez már a győri és szolnoki vízügyes kollégákat is bevonták, hiszen a tiszai szakemberek rendelkeztek például Truxor kétéltű (nádvágó) géppel, amelyre

nagy szükség volt a terepen. A természetvédekekkel egyetértve olyan utat kellett létrehozni, amelyen már nagygépek segítségével lehet a kárelhárítást végezni, vagyis a szennyező anyagot, az olajos vizet kitermelni, összesen több mint félmillió köbmétert. Siklós Gabriella rámutatott arra is, hogy tizenegy nap után, december 23-án őrszolgálat és olajfelfutató paplan váltotta az addig huszonnégy órában dolgozó vízügyes szakembereket. Az olajfelfutató paplannal az esetleg még felúszó káros anyagokat is el tudják távolítani. Azokon a sekély területeken ugyanis, ahol az olajszennyeződés kiszorította a vizet, és közvetlenül érintkezett a mederrel, számolni kell azzal, hogy a mederanyagban megkötött olaj felszabadul, és visszaszennyezi a környezetét. Azonban egy héttel később a csatornaelvezetőből újra olajszivárgásra lettek figyelmesek, így olajszivattyúkkal álltak neki a tisztításnak. Ez nem a már meglévő, hanem egy, a további szennyezés elkerülésének érdekében épített csapadékvíz-elvezető volt, amelyet szintén homokzsákokkal kellett eltorlaszolni, hogy a káros anyag ne »

folyjon ki az úszólápból. Január elején megkezdődött az olaj-talanítás, a több kilométernyi csatornarendszer átöblítése, a kivezető nyílás teljes lezárásával.

Az elkövetők által tanúsított magatartás a környeztkárosítás büntettnék minősített esete, mivel a tőzgepáfrányos, lápos terület ex lege védett, emellett a természetkárosítás büntette is megvalósult. A terület olyan mértékben károsodott, hogy annak korábbi állapota nem állítható vissza, ez pedig 2–8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A terület 100 százaléka Natura 2000-es terület, amely folytonos ökológiai folyosó besorolás alá tartozik – derül ki Kelemen Dorottya, Bakó Gábor és Burai Csaba kisfilmjéből, amelyben az olajszenyezés miatti veszteségeket ismertetik. A munkálatokat az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság szakemberei koordinálják. Az ipari bűvárok szerint az olajszenyeződés feltehetően nem a zárt szakaszon, hanem a kiömlőnyílásnál került az esővízcsatornába Szigetszentmiklóson. Az elpusztult állatvilág

minden egyede védett faj volt, azonban három teknős és egy vízisikló sikeresen megmenekült. Az OVF szóvivője hozzátette azt is, hogy a terület megmentésére és az elkövetők megtalálására célzott civil összefogás igazán jelentős volt, így január végi lapzártánkig több mint tízmillió forint gyűlt össze a rehabilitáció elősegítésére, amely természetvédelmi szakemberek szerint akár évtizedekig is eltarthat.

„Hasonló jellegű események, az ipari balesetek a jövőben sem kerülhetők el” – mondta el a *Bonum Publicum*nak az eset kapcsán Cimer Zsolt docens. Az NKE Víztudományi Kar dékánhelyettese hozzátette: a kar fontosnak tartja, hogy az ilyen jellegű események elhárítására felkészítse a hallgatókat, és naprakész tudást biztosítson számukra. A környezetmérnök hallgatók a Környezeti kárelhárítás, katasztrófavédelem kurzus keretében sajátítják el ezen ismereteket. ●

Szöveg: Pap Melinda • Fotó: Romet Róbert / OVF

Ki robbantotta ki a második világháborút?

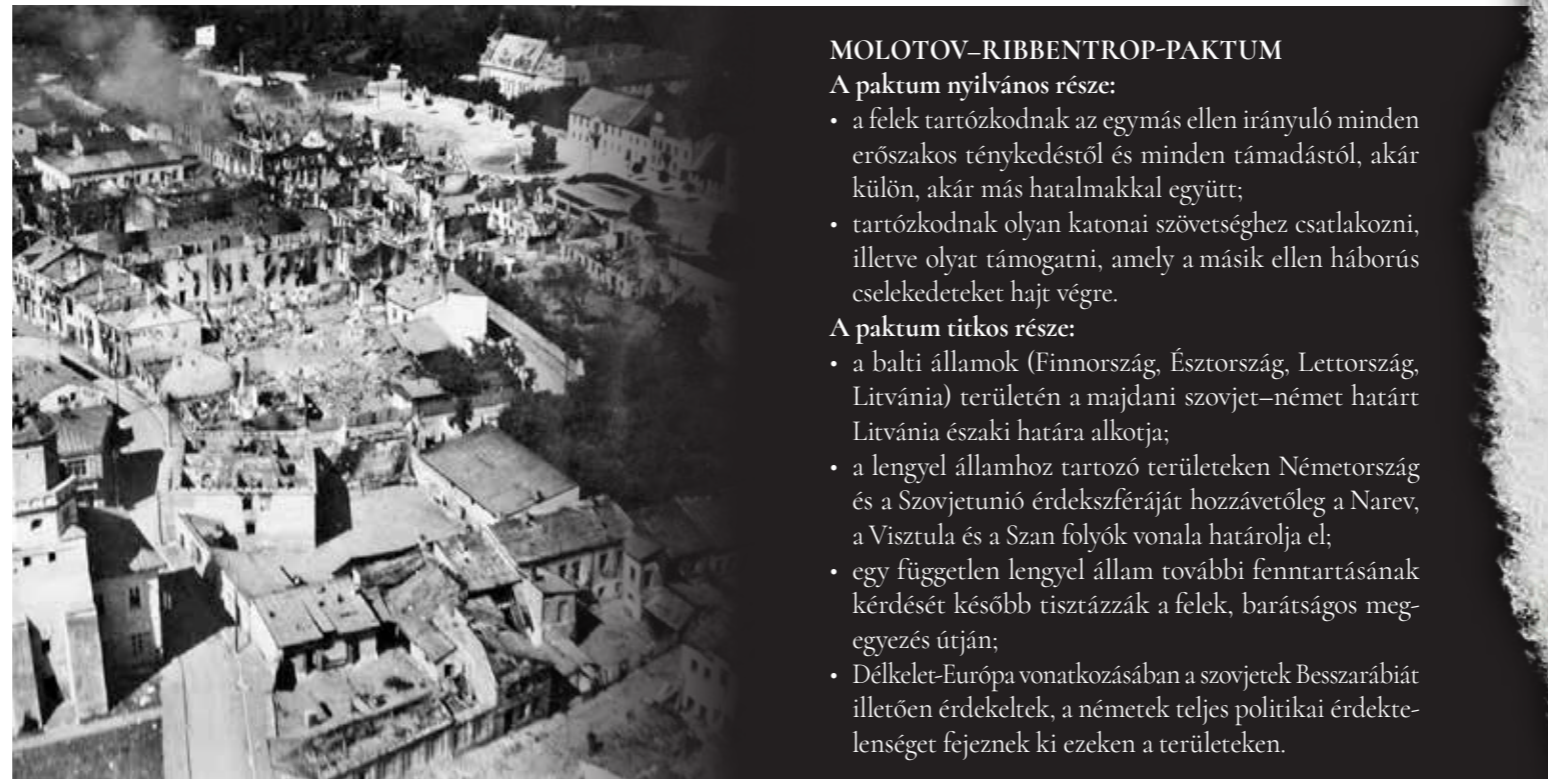
76 évvel a második nagy világháború befejezését követően még mindig nem egyértelmű a válasz a fenti kérdésre. Az emlékezetpolitika vitái legutóbb épp egy éve lobbantak újra lángra, amikor az orosz külügyminisztérium hivatalos nyilatkozatban értékelte át a második világháború kirobbanását megelőző eseményeket, és nem csupán a náci Németországot, hanem Nyugat-Európát, illetve részben Lengyelországot is felelőssé tette az eseményekért.

Az orosz nyilatkozat közzététele után szorgalmas kisdíák módjára írták dolgozataikat az érintett felek. Lengyelországban Andrzej Duda államfő tett közvéleményes nyilatkozatot, amelyben visszautasította az orosz álláspontot, és rávilágított a sztálini Szovjetunió lengyelek elleni bűneire. Erre Vlagyimir

Putyin orosz elnök kezdett dolgozatírásba, amelyben megerősítette az orosz álláspontot: a Nyugat és Lengyelország háború elleni politikájának hibáztatását. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közép-Európa Kutatóintézetében úgy ítélték meg, hogy a nyilatkozat nyomán elindult politikai és emlékezetpolitikai vita, illetve mozgatórugói érdemesek arra, hogy egy online konferencia keretében a hazai hallgatóság is megismerje a történeteket, ezáltal a régiókat érintő lengyel és orosz politikai, diplomáciai lépések is világossá válhatnak – erről beszélt megnyitójában Hatos Pál. Az intézetigazgató Stier Gábor külpolitikai újságíró, Ungváry Krisztián és Mitrovits Miklós történészeket kérte, hogy világítsák meg a háborús felelősség kérdéseinek elmúlt évtizedekbeli változásait. Stier Gábor szerint az emlékezetpolitika a jelen harcainak része, és az aktuálpolitika befolyásolja. A második világháború kirobbanása kapcsán fellángoló vita előzménye, hogy Putyin orosz elnököt 2019 augusztusában már nem hívták meg az esemény 80. évfordulójára tartott lengyelországi emlékünnepre. Szeptemberben az Európai Parlament határozata a két totalitárius diktatúrát – a náci Németországot és a sztálini Szovjetuniót – kiáltotta ki a második világháború kirobbantójának. Putyin erre reagált decemberben szokásos »

év végi beszédében, ami viták, nyilatkozatháború és dolgozatok sorát indította el. Az orosz elnök érzékenységének egyik lehetséges magyarázata az, hogy rendszerének legfőbb legitimációs pontja épp a második világháborúban aratott győzelem, Európa megvédése a náciaktól, amely a mai napig egységbe forrasztja az orosz társadalmat. Ezt a sarokpontot billenti ki a fellángolt vita a felelősségről.

„1945-ben az európai narratíva alapvetően az volt, hogy mindannyian bűnösök vagyunk a zsidók kiirtásában, bűnösök a második világháborúért, és soha többet ilyet” – fogalmazott Stier Gábor, aki szerint nagyjából a kétezres évek elejéig ez nem változott, Nyugaton is ez volt az elfogadott álláspont. Ebben a narratívában az Európai Unió kelet-közép-európai tagokkal való bővítése hozott változást, hiszen ők másképp ítélték meg a világegés eseményeit, és részt vettek például a holokausztban. Az emlékezetpolitika pedig az egység megteremtésére volt jó terep, közös ellenségképet képzett a bővítéssel együtt járó mély törésvonalak, az új és régi tagok között jól látszó különbségek eltüntetésében. Ráadásul Oroszország győzelmi narratívájának kiiktatása jól jött az oroszok „deheroizálásában” is. Mindezek ellenére mégsem hagyható figyelmen kívül a tény, hogy a náci Németország megerősödéséhez Sztálin Szovjetuniója nyersanyagok sorával járult hozzá még a Szovjetunió megtámadása előtti napon is. „A német kommunistáknak pedig egyenesen parancsba adták a náci párt támogatását a szociáldemokraták ellenében” – hívta fel a figyelmet Ungváry Krisztián. Ráadásul a szovjet vezetés még 1939-ben sem tartott német támadástól, a német–szovjet megnevezési szerződés (Molotov–Ribbentrop-paktum) pedig épp arról szólt, hogy Sztálin – morálisan nem éppen védhető módon – hozzájárul egy háború kirobbantásához, és amíg mindenki hajba kap, addig a szovjetek „nevető harmadikként” vesznek részt a háborúban. Ezt már csak fűszerezi a nem éppen baráti orosz–lengyel viszony mindazzal együtt, hogy ennek javításáért – finoman fogalmazva – a lengyelek sem tettek túl sokat. „Az előbbieket után pedig nem csoda, hogy úgy tűnik: a győzelem emlékeitől meg akarják fosztani Oroszországot, a 2004-es uniós bővítés nyomán pedig Lengyelországban és a kis közép-európai államokban erősödnek azok a narratívák, amelyek szerint nem Sztálingrádról, nem a fasizmus megsemmisítéséről, vagy Auschwitzról, hanem inkább például a katyíni tragédiáról kellene beszélni” – vezette fel Lengyelország szerepét az „emlékezetpolitikai keringőben” Hatos Pál. Ennek lényege, hogy a lengyelek mártírok, és kivívták maguk ellen a mártírsorsot. Mitrovits Miklós a Közép-Európa Kutatóintézet tudományos főmunkatársa szerint ez a narratíva rímél Vlagyimir Putyin orosz elnök

dolgozatára, amelyet a világháború kirobbanásának 75. évfordulója alkalmából írt. Ebben kimondja a lengyel politikai elit felelősségét, és több alkalommal hangsúlyozza a levéltári kutatások fontosságát, és buzdítja a történészeket ezen források megismerésére. Vicces, hogy éppen az elmúlt 20-25 év orosz kormánya volt az, amely nem tette lehetővé ezen kutatások korlátlan hozzáférésű elvégzését. A történész szerint a háborút a németek és a szovjetek együtt robbantották ki, mert egyikük sem tudta elfogadni az első világháború utáni rendezést és Lengyelország létrehozásának tényét, illetve sem a keleti, sem a nyugati határait.

A második világháborúval kapcsolatban szintén fontos kérdés, hogy van-e ennek a tragédiának erkölcsi győztese? Végeredményben Vlagyimir Putyin felháborodásának is ez az alapja, hiszen egy olyan országtól akarják elvenni a győzelmet, amely sok tízmillió emberéletet vesztett a – ahogy ők nevezik – „Nagy Honvédő Háborúban”. „Nehéz erkölcsi győztest találni, mert akkor azt lehetne feltételezni, hogy van ártatlan ország, holott hibák minden oldalon voltak” – szögezte le Ungváry Krisztián. Erkölcsi győztes lehet talán Lengyelország, azaz a „két nagyhatalom által megerősített” áldozat, iszonyatos szenvedései miatt, a lengyel politika hibái mellett is. Még annak ellenére is, hogy az ottani elit

MOLOTOV–RIBBENTROP-PAKTUM

A paktum nyilvános része:

- a felek tartózkodnak az egymás ellen irányuló minden erőszakos ténykedéstől és minden támadástól, akár külön, akár más hatalmakkal együtt;
- tartózkodnak olyan katonai szövetséghez csatlakozni, illetve olyat támogatni, amely a másik ellen háborús cselekedeteket hajt végre.

A paktum titkos része:

- a balti államok (Finnország, Észtország, Lettország, Litvánia) területén a majdani szovjet–német határt Litvánia északi határa alkotja;
- a lengyel államhoz tartozó területeken Németország és a Szovjetunió érdekszféráját hozzávetőleg a Narev, a Visztula és a Szan folyók vonala határolja el;
- egy független lengyel állam további fenntartásának kérdését később tisztázzák a felek, barátságos meg egyezés útján;
- Délkelet-Európa vonatkozásában a szovjetek Besszarábiát illetően érdekeltek, a németek teljes politikai érdeklenséget fejeznek ki ezeken a területeken.

1939 augusztusában a háború gyors megnyerését és Berlinbe való bevonulást vizionált. Ungváry Krisztián szerint azonban ez a hiba eltölpül a Szovjetunió és a náci Németország felelősségéhez képest. Vagyis áldozatvállalás szempontjából Lengyelország nevezhető győztesnek, ebből a szempontból azonban Oroszország is, méghozzá azért, mert ebben a háborúban minden hetedik szovjet állampolgár, összesen 27 millióan haltak meg. Ebben a tekintetben még sok tényadattal lehetne egyik vagy másik térfelre dobni azt a bizonyos labdát a második világháború erkölcsi győztesét keresendő, de talán méltó lezárás lehet az, amiben a résztvevők is egyetértettek: a háborúnak inkább áldozatai, nem erkölcsi győztesei vannak, a megrendítő tragédia pedig végeredményben egy olyan világrendhez vezetett, amelyben viszonylagos béke uralkodik mind a mai napig. Ebből a békéből pedig számos pozitívum fakadt, például az európai integráció gondolata, az Európai Unió, amelynek megalakulásához a második világháború tragédiáin és véráldozatain át vezetett az út. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Wikipédia

KÖZÉP-EURÓPA TERVEZETT FELOSZTÁSA A MOLOTOV–RIBBENTROP-PAKTUM SZERINT

- Szovjetunió
 - Német Birodalom
 - Más országok és területek
 - Kelet-Poroszország
- 1939
- Szovjet befolyási övezet
 - Német befolyási övezet
 - 1939-es államhatár
 - Tervezett határ
 - Szovjet tagköztársaságok határa 1939-ben

A sokoldalú Eötvös József

150 éve hunyt el a magyar polgári fejlődés meghatározó alakja, a Batthyány-, majd az Andrássy-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere, a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság első elnöke. Báró Eötvös Józsefre, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Kutatóközpontjának névadójára idén könyvsorozattal és ünnepi konferenciával emlékeznek.

Az eredetileg író-jogász szakember konzervatív, aulikus arisztokrata családba született, majd idővel a magyar polgári fejlődés egyik mozgatórugójaként közéleti szereplővé nőtte ki magát. Neveltetése lehetővé tette, hogy elsajátítsa a 19. század eszmevilágát (a liberalizmus, az egyéni szabadság érvényesítésének gondolata), amely később jó alapként szolgált munkásságához. A reformkor embere volt, aki kezdetben a főrendi tábla tagjaként, később pedig a felelős magyar minisztérium kultuszminisztereként közéleti szerepet vállalt. A reformkor „celebje” a Batthyány Lajos által vezetett első független, felelős magyar polgári, majd az Andrássy Gyula elnökölte kormányban is vallás- és közoktatásügyi miniszteri pozíciót töltött be. Életművének talán legmaradandóbb és ismertebb darabjai a népiskolai közoktatásról szóló törvény, valamint a nemzetiségi törvény. Az európai szemmel nézve modern, egyenesen szabadelvű értéket képviselő, oktatási szempontból is korszakalkotó jogszabály máig meghatározó mérföldkő a közoktatás történetében. Életútja példát adhat az utókor számára, így nem csoda, hogy névadójának választotta a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen 2019 elején megalakuló kutatóközpont. *„Eötvös személye és munkássága a kései utódoknak is jól érthető üzenetet hordoz. A nemzet ügye iránti mély elköteleződés, a hazánk polgári fejlődéséért végzett áldozatos munka, az oktatás és művelődés erejébe vetett hit, valamint a 19. századi szabadelvűség legnemesebb magyar hagyományai ma is irányítúként szolgáló értékek az arra fogékonyak számára”* – fogalmazott lapunknak Török Bernát. Az Eötvös József Kutatóközpont igazgatója példaértékűnek tartja azt a többszólamúságot, amellyel Eötvös József a tudomány, a politikai közélet és a miniszteri igazgatás világában egyszerre

alkotott maradandót, sőt életművét kiemelkedő szépírói munkával tette teljessé. A haza és a haladás szellemében életét a nemzetteremtésre, a társadalom modernizálására és a magyar polgárosodás előmozdítására tette fel. A jogtudósként és történészként is jeleskedő báró a szépirodalom számára is maradandót alkotott: *A karthausi*, *A falu jegyzője* vagy a *Magyarország 1514-ben* című regények nem csak kiváló pillanatképei a kornak, de történetvezetésükben és jellemábrázolásukkal is méltán kerülnek a korszak könyvsikerei közé. Az állam- és közigazgatás-tudomány szakértői *A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra* című alkotásával találkozhatnak, a közigazgatás-tudomány terén felvázolt gondolatai napjainkban is aktuális üzenetet közvetítenek, amelyek olvashatók a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Eötvösről elnevezett kutatóközpontjának bemutatkozásában is: *„Az államtudományok »*

IDÉZETEK EÖTVÖS JÓZSEFTŐL

„A gyermekre minden hat, s mentül különbözőbbek a hatások, annál inkább várhatjuk, hogy kifejlődése ferde s egyoldalú nem lesz. Az életre csak élet által neveltetünk, s aki hiszi, hogy a gyermeket elvek és szabályok által életrevalóvá képezheti, egy cseppel sem józ-nabb annál, ki valakit szárazon tanít úszni.”

„Aki a tudomány körében semmi újat nem talált is, hanem mindig csak azon ösvényen tartotta magát, melyen előtte mások jártak, legalább azáltal érdemli utódainak köszönetét, hogy az ösvényt, melyet használt, tágasabbá és járhatóbbá tette.”

„Nem szólni magáról – ez a műveltségnek egyik fő rendszabálya. Nem kellene szólnunk arról sem, mi minket leginkább érdekel; nincs biztosabb módja másokat untatni, mintha arról szólunk, mi minmagunkat leginkább mulat.”

„Az ész az embernek nem azért adatott, hogy a természet felett uralkodjék, hanem, hogy azt követni s annak engedelmeskedni tanuljon.”

feladata nem korlátozódhat másra, mint a kor uralkodó eszméinek megfelelő értelmezésével az állam »rendezésére«, azaz átalakítására.” A kétéves születésnapját ünneplő Eötvös József Kutatóközpont küldetése, hogy az egyetem kiemelt stratégiai kutatásainak központi szintű szervezését ellátó, a kutatóintézeteket működtető központi egységeként működjön, s otthont adjon az intézmény egyre szélesebb körű kutatói tevékenységének. Török Bernát elmondta, hogy az NKE többféleképpen is megemlékezik a 150 éves évfordulóról. A Ludovika Egyetemi Kiadó Iroda idén induló kiemelt sorozata az *Eötvös József-könyvek* címet viseli majd, a kutatóközpont pedig összel ünnepi konferencián emlékezik meg a jubileumi évről, illetve több kisebb rendezvény és műhelybeszélgetés is lesz, amelyek Eötvös József életművét állítják a középpontba.

150 év telt el báró Eötvös József halála óta, de politika- és államelméleti (valamint szépirodalmi) életműve azóta is velünk él. Hozzájárult a magyar politikakultúra és politikai nyelv modernizációjához, a nemzeti és nemzetiségi konfliktusok kezeléséhez, valamint Deák Ferenc és Kossuth Lajos oldalán az osztrák udvarral fennálló közjogi viták megoldásához. Tudása határtalan volt: nem csak a hazai tudományos életben, de az európai eszmeáramlatokban is otthonosan mozgott, interdiszciplináris tudásbázist felhalmozva ezzel életművében. Magyarországi értelmiségi életét is külföldi minták alapján élte: a magyar tudományos élet alapjává tette kapcsolatszerését, nemzetközi hálózatba kapcsolva a Magyar Tudományos Akadémiát. Az Eötvös József Kutatóközpont ezt a hagyományt hivatott folytatni: lehetőséget adni a tudás határok nélküli szárnyalására, a nemzetközi kapcsolatok építésére, valamint teret adni külföldi kutatóknak, nemzetközi konferenciáknak, előadásoknak. A kutatóközpont jelenleg tíz intézettel üzemel, amelyekben a legváltozatosabb témákkal foglalkoznak a kutatók.

Az Amerikai Egyesült Államok bel- és külpolitikáját dolgozza fel az Amerika Tanulmányok Kutatóintézet, az Európa Stratégia Kutatóintézet feladata pedig az európai folyamatok folyamatos figyelése, elemzése, Magyarország Európapolitikájának alakítása. Szintén geopolitikai tematika alapján indult el a Közép-Európa Kutatóintézet, ahol a közép-európai államok közös történelmével, kulturális örökségének feltárással és ápolásával foglalkoznak. A globális és lokális gazdasági folyamatok elemzését a Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet végzi, a Politika- és Államelméleti Kutatóintézet pedig a politikai filozófia művelőit tömöríti. A virtuális tér titkait az Információs Társadalom Kutatóintézet és a Kiberbiztonsági Kutatóintézet kutatja, míg a magyar politikai élet 19–20. századi gyökereit a Molnár Tamás Kutatóintézet vizsgálja. A Stratégiai Védelmi Kutatóintézet az 1992-ben alapított Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet jogutódjaként működik a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, s jelenleg az egyetlen állami finanszírozású, biztonságpolitikával foglalkozó kutatóintézet Magyarországon, szakértők sorát felvonultatva biztonság- és védelempolitikai kérdésekben. A kutatóközponthoz nemrég csatlakozott a Világűr Társadalomtudományi Kutatóműhely, amelynek célja, hogy választ adjon a társadalom-úrkutatás során felmerülő, eddig megválaszolatlan kérdéseire.

Báró Eötvös József legnagyobb öröksége a „tudás” és a „tudás iránti vágy” hagyománya. Nemzetközi eszmék között nevelkedett, globális szemlélettel rendelkezett, munkája során a világból szerzett tudását használta, hogy előrébb vigye országát. Hogy sikerrel járt-e, mindig az adott kor ítéli meg, de hogy egy életen át élt a tudás gyarapításának lehetőségével, az vitathatatlan. Látható ez a számtalan iskolából, közintézményből, amelyek a nevét viselik, de abból is, hogy máig tudjuk, ki volt a falu jegyzője. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka
Fotó: Wikipédia

Az angol, aki dombra ment fel és hegyről jött le

Identitás, hagyomány, múlt és jövő... Ezekkel a kifejezésekkel manapság sokat találkozni a brexit nyomán magát újrafogalmazni ké(ny)sz(er)ülő Egyesült Királyság kapcsán. A történelem során többször választút elé érkezett az „angol birodalom”, amikor a lakosság kénytelen volt a múltba kapaszkodni, hogy megőrizzen valamit az utókor számára.

Az első világháború idején játszódó történet helyszíne egy bájos walesi falu, amelynek lakói a városkában évszázadok óta „tornyosuló” hegyre a legbüszkébbek, amely a nagy térképeken is helyet kapott. Egy esős (milyen más?) napon viszont két térképész érkezik, akik nem látják a legendás hegyet, s dombnak minősítik a Ffynnon Garw magaslatait. Ebben viszont a falu lakói nem nyugszanak bele, a kérdés csak az, hány nap alatt képes megnőni egy hegy, és mennyi ideig foglalja le a lassú vidéki élet a nagyvárosi forgataghoz szokott térképészeket? A komikus, mégis búbajos történet az identitás és a hagyományok megélését vetíti elé. Az igazi walesi humorral fűszerezett forgatókönyv, a kiszámítható, de mégis meglepően leleményes történet a valós Ffynnon Taf nevű településről és a közelben levő Garth-hegy legendájából merített, amelyet a rendező (Christopher Monger) még a nagyapjától hallott. A történet illeszkedik az ezredvég angol vígjátékainak sorába: ártalmatlan szórakozás, nem túl mély (társadalom)kritikával fűszerezve. A kívülről jövő támadás

összekovácsolja a kis közösséget, ideiglenesen háttérbe szorítva az egyéni problémákat és konfliktusokat.

Az elsőre elképzelhetetlennek tűnő karakterek, a kimondhatatlan tulajdonnevek sokasága és a magával ragadó táj teszi egyedivé a mesét, amelyet oly sokszor hallottunk már más köntösbe bújtatva. Az értékek és érdekek harcának örök dilemmáját fitogtató mű a brexit kapcsán jelentkező kihívások kissé groteszk, eltúlzott tükre, amely egy közösség identitásválságát és útkeresését állítja a középpontba. Bár 2021-et nem árnyékolja be egy borzalmas háború sötét árnya, ennek az évtizednek is megvannak a maga nehézségei és fájdalmai, amelyek olykor nehezebbé teszik az amúgy sem egyszerű életet. A brexit kapcsán sokakat foglalkoztat a kérdés: miért mások döntöttek helyettük? Ki mondja meg, hogy ők britek vagy európaiak? Mi alapján válik egy (avagy több) ország egy egész részévé, vagy egy rész egészévé? Bár ezek a kérdések feszegetik a filozófia határait, *Az angol, aki dombra ment fel és hegyről jött le* című vígjáték mégis rávilágít, hogy a nagy közösség érdekeit és értékét emlegetjük a politikai döntések mögött meghúzódó indokként, az egyének és kis közösségek hangját, véleményét ritkán hallják meg „fent”, vagy ha mégis, mindig dönt a többségi akarat. Ezután már csak az a kérdés: lesz-e olyan közösség, mely akaratát (vagy nevezzük érdekeknek, esetleg értéknek) megpróbálja a nagy döntésekkel szemben érvényesíteni? ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

A posztbrenxit irodalom nyitánya

Az Egyesült Királyság EU-tagságról szóló referendumának margóján rögtön életre kelt a művészet, amely különböző eszközök segítségével igyekszik megörökíteni a nem mindennapi folyamatot. Ali Smith skót szerző Ősz című regénye nem sokkal a döntés után látott napvilágot, ezzel megtéve az első lépést a posztbrenxit irodalom még csak kirajzolódni látszó (rögös) ösvényén.

Párhuzamos valóságok, a múlt és a jelen találkozása egy, a képzőművészet és az irodalom mélységeivel átítatott korrajzban. Erről is szól Ali Smith magyarul a múlt évben megjelent regénye, amely visszakézből reagál a brexitkérdésre is. A regény allegóriákon át próbálja megérintni a megosztottság és a kettészakadás érzését, miközben próbálja feldolgozni a félelmet, amely az Egyesült Királyságot keresztül-kasul átszövi. Amellett, hogy ötletes, olykor már-már csicsás szöfordulatokkal állít emléket a művészvilág legnagyobbjainak, mégis két lábbal a földön áll. A történetvezetés bár nem egyszerű (senki ne egy hétfévi, pihentető olvasmányra számítson), mégis izgalmas, fordulatokkal teli. Elisabeth és Daniel több évtizede ismerik egymást. Daniel a művészet értő gondozására és játékosra tanítja a lányt, míg utóbbi a festészetten keresztül tárja barátja elé a jelen olykor szavakkal megfogalmazhatatlan történéseit. A köztük lévő korkülönbség közel 70 év, így Daniel egy idősgondozóban alussza át mindennapjait,

míg a 32 éves lány azt várja, hogy elcsíphesse idős barátja ébren töltött óráit. Elisabethből művészettörténet-tanár lesz, aki arra teszi fel az életét, hogy kiderítse: mennyit érnek a női művészek? Pauline Bory, Sylvia Plath és Marylin Monroe egymástól merőben eltérő karakterei kísérik végig a művet, párhuzamba és ellentétbe állítva az angolszász irodalom klasszikusaival (Shakespeare, Huxley, Dickens, Keats).

Az olykor már-már érthetetlen irodalmi fennkölséget főként Elisabeth édesanyjának karaktere tartja a földön. A nyugdíjas éveibe lépő asszony komoly változásokon megy át, megtestesítve mindazt, ami mindenkit foglalkoztat: mi lesz velünk időskorunkban? Hogyan éljük meg a változást? Az anyaként savanyú, szigorú nőből idővel kivirult, életvidám, szerelemre (is) nyitott asszony lesz. Miközben a szereplők élete, története összeáll, vele párhuzamosan szétesik az ország: egy megosztott társadalom, ideges emberek. A brexit kapcsán felmerülő vélt és valós félelmekről, a történelem megátolthatatlan elfeledéséről, valamint az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépésének mindennapokat érintő hatásáról is szól a regény. Egy „szép új világot” vizionáló, de a valóságban arra távolról sem hasonlító bürokratikus gépezet baljós sziluettjét vetíti elé a skót író, új kontextusba helyezve az elszakadás komplex folyamatát. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

Kövesse a Ludovika Egyetemi Kiadó Facebook- és Instagram-oldalát, hogy ne maradjon le tartalmainkról és újdonságainkról!

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

www.ludovika.hu

  Ludovika Egyetemi Kiadó

MAGAZIN

AULA

Szakértői interjúk, háttércikkek

ELŐADÓ

*Szakmai események,
beszámolók, tudósítások*

MŰHELY

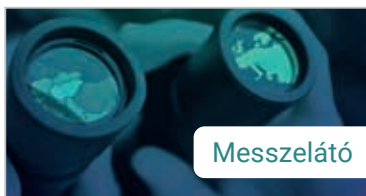
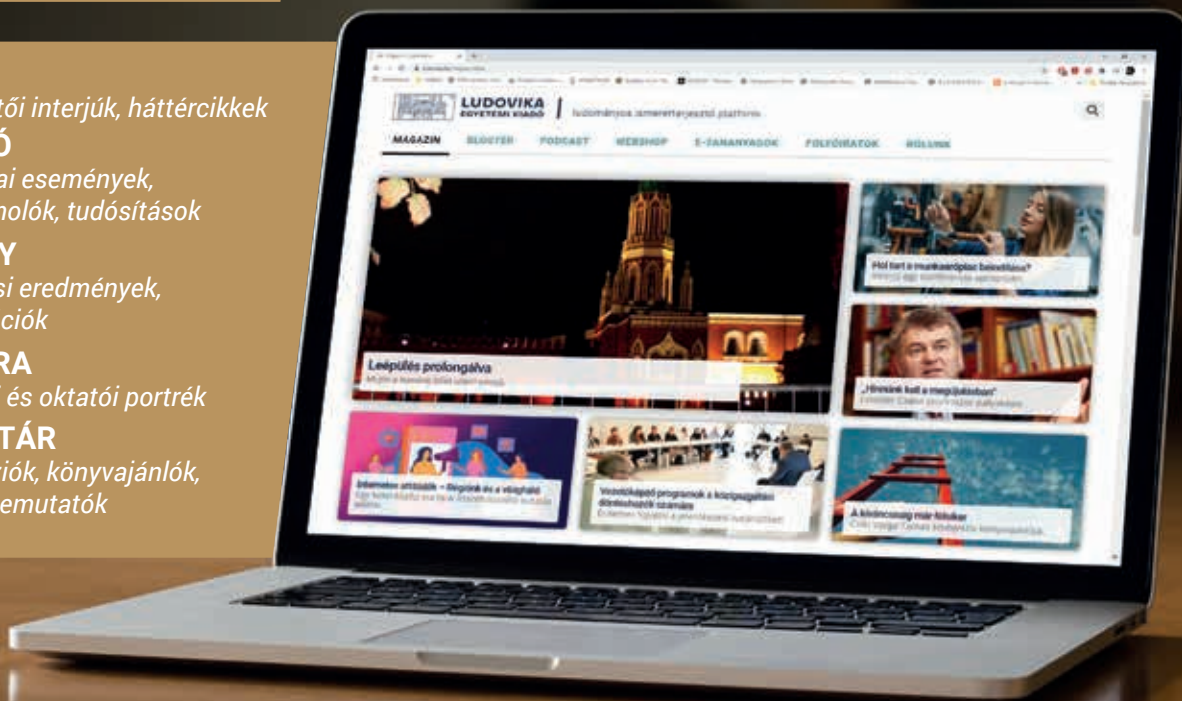
*Kutatási eredmények,
publikációk*

KATEDRA

Kutatói és oktatói portrék

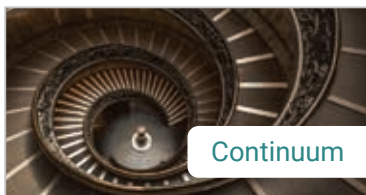
KÖNYVTÁR

*Recenziók, könyvajánlók,
könyvbemutatók*

Messzelátó

Nemzet – régió – Európa

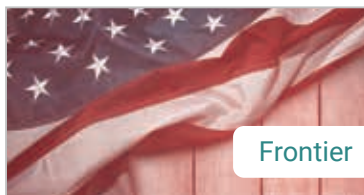
Continuum

Szellem- és eszmetörténet

Cyberblog

Kiberbiztonság és -hadviselés

Frontier

Gazdaság és politika az USA-ban

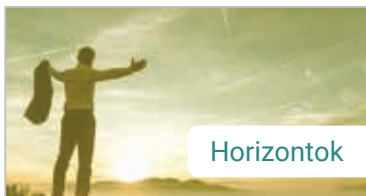
PÁK

Politikatudomány, politikaelmélet

Ludecon

Gazdaság és versenyképesség

Horizontok

Közép-Európa aktualitásai

ITKI

Az információs társadalom kihívásai

Kormányzás
és tudomány

Közpolitikai kérdések

Öt perc
Európa

Európa hétköznapijai

